

OM AZONOSÍTÓ:

Cím: 8220 Balatonalmádi, Hadak útja 3.

BALATONALMÁDI NÁDAS REFORMÁTUS ÓVODA

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Készítette:

Rokalyné Csizmadia Margit és

Kádár-Paksy Ágnes

2021.

BEVEZETŐ	5
PEDAGÓGIAI PROGRAMUNK KÉSZÍTÉSÉNEK ALAPJA.....	6
KÜLDETÉSNYILATKOZATUNK	6
1. AZ INTÉZMÉNY ADATAI.....	7
2. TÖRVÉNYI HÁTTÉR.....	9
3. AZ ÓVODA TÖRTÉNETE	10
4. AZ ÓVODA BEMUTATÁSA.....	11
4.1. Az óvoda természeti környezete.....	11
4.2. Az óvodát igénybe vevő családok szociokulturális helyzete.....	11
5. A REFORMÁTUS ÓVODAI NEVELÉS FELTÉTELRENDSZERE	12
5.1. Személyi feltételeink	12
5.2. Tárgyi feltételek.....	14
6. PEDAGÓGIAI PROGRAMUNK SZELLEMISÉGE.....	15
6.1. Gyermekekép.....	15
6.2. Óvodakép.....	16
6.3. Óvodai nevelésünk alapelvei	17
6.4. Óvodai nevelésünk célja.....	18
6.5. Keresztyén szellemű nevelés	18
6.6. Elvárás munkatársainkkal szemben.....	20
6.7. Kíváncsi a szülőkkel szemben	22
7. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI.....	23
7.1. Az egészséges életmód alakítása	23
7.2. Az érzelmi, az erkölcsi, és az értékorientált közösségi nevelés megvalósítása.....	26
7.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	29
8. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE	32
9. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI.....	35
9.1. Játék.....	35
9.2. Munka jellegű tevékenységek	38
9.3. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	40
9.4. A külső világ tevékeny megismerése	41
9.5. Verselés, mesélés.....	45
9.6. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	47
9.7. Mozgás.....	50
9.8. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka.....	51
10. AZ ÓVODA PEDAGÓGIAI DOKUMENTUMAI.....	54

10.1. Az óvoda Pedagógiai Programja	54
10.2. Az óvodai csoportnapló	54
10.3. A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció	55
10.4. Óvodai felvételi- és előjegyzési napló	56
10.5. Házi rend.....	57
10.6. Szervezeti és Működési Szabályzat és mellékletei.....	57
10.7. Óvodai törzskönyv	57
10.8. Éves munkaterv	57
10.9. Éves beszámoló	57
10.10. Honvédelmi Intézkedési Terv	57
10.11. Az óvodapedagógusok által használt dokumentumok:	57
Felvételi- és mulasztási napló	57
Óvodai csoportnapló	57
A gyermek személyiségét nyomon követő személyiség lapok.....	57
11. EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK.....	58
12. A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK	59
13. A GYERMEKVÉDELEMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK. 61	
Az óvodapedagógusok gyermekvédelmi feladatai	61
A gyermekvédelmi felelős feladatai	62
Az óvodavezető gyermekvédelmi feladatai.....	63
Csoportban dolgozó óvodapedagógusok gyermekvédelmi feladatai:	63
14. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK	64
A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek	64
15. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK EGYÉNI FEJLESZTÉSE, FEJLŐDÉSÉNEK SEGÍTÉSE AZ ÓVODÁBAN	67
15.1. Sajátos nevelési igényű gyermek nevelése, fejlesztése	67
15.2. Enyhén értelmi fogyatékos gyermek	69
15.3. Beszéd fogyatékos gyermek (nyelvfejlődési és beszédzavarok)	70
15.4. A Beilleszkedési-, tanulási-, magatartási nehézséggel küzdő gyermek	71
15.5. Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése.....	73
16. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI	75
16.1. A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködése	75
16.2. Az intézményen belüli szakmai kapcsolatrendszer	77
16.3. Kapcsolat a fenntartóval	77
16.4. Kapcsolat a gyülekezettel	78

16.5.Kapcsolat a társintézményekkel, bölcsődével, iskolával.....	78
16.6. Kapcsolat a munkánkat segítő intézményekkel.....	79
16.7.Külső szakmai kapcsolatok	80
17. MEGEMLÉKEZÉSEK, ÜNNEPEK.....	82
FELHASZNÁLT IRODALOM	83
18. A PEDAGÓGIAI PROGRAM ÉRVÉNYESSÉGÉVEL, MÓDOSÍTÁSÁVAL, NYILVÁNOSSÁGÁVAL KAPCSOLATOS SZABÁLYOK.....	84
A pedagógiai program érvényességi ideje.....	84
A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata.....	84
A pedagógiai program módosítása	84
A pedagógiai program módosításának módja, lehetséges indokai:.....	85
A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala	85
ZÁRADÉK.....	86
FÜGGELÉK.....	88

BEVEZETŐ

„Mert nálad van az élet forrása, a te világosságod által látunk világosságot.”

(Zsoltárok 36,10)

Hálásak vagyunk Isten kegyelméért és ajándékaiért, amiket nap mint nap életünkben tapasztalunk. Hálásak vagyunk református óvodánk alapításáért, felépüléséért. Hálásak vagyunk fenntartó gyülekezetünkért, városunkért és a természet csodáival gazdagon megáldott környezetünkért.

Pár perc séta csupán és a Balaton partjára érve nincs ember, aki ne gyönyörködjön, ne érezze boldogságot, feszültséget, izgatottságot, elégedettséget, nyugalmat. A Balaton lágy hullámai, a vízpart és a nádas látványa, megnyugtat és biztonságot sugároz. A nádas rejti a fészkeket, védelmet nyújtva madaraknak, siklóknak, békáknak, halaknak. Ahogyan a nádas a kis Mózeszt védelmezte, úgy védelmez minket Istenünk, biztosítva a menedéket és otthont, ahonnan kirepülünk és ahová visszatérhetünk erőt gyűjteni.

Az évszakok váltják egymást, évről évre megtapasztaljuk az elmúlást és az újjáéledést, az újjászületés lehetőségét. A levágott nád helyén új sarjad és hisszük, hogy életünk megújul Krisztus által. Istennek van hatalma a pusztaságot virágba borítani és a szomjú földet étellel megtölteni. A keresztyén óvodai szolgálat feladata, hogy elvezesse a gyermekeket a forráshoz, az éltető vízhez és megmutassa, hogy a nádszálak nem önmagukban állva túrik el az időjárás viszontagságait, hanem egymásba kapaszkodva, együtt hajladozva. Isten szolgája „*a megrepedt nádszálak nem töri össze...*” (Ézsaiás 42,3). Mennyei Atyánk szeretete felénk a bátorításban, a gyengék felkarolásában, a tapintatban, az irgalomban és a vigasztalásban mutatkozik meg. Legszebb feladatunk lesz ez, hogy a kisgyermekeket tapintattal és gondoskodással neveljük.

PEDAGÓGIAI PROGRAMUNK KÉSZÍTÉSÉNEK ALAPJA

Óvodai nevelésünk az *Óvodai nevelés országos alapprogram* alapján, a református keresztyén pedagógia elveivel és hagyományaival kiegészítve készült, figyelembe véve a hazai óvodai nevelés értékeit.

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában és a Református Óvodák keretprogramjában foglaltakkal összhangban, a helyi pedagógiai programunk elkészítésénél a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve Magyarország Alaptörvényének értékeit és Magyarország által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeket figyelembe véve a keresztyén világkép kialakítását, a keresztyén erkölcs megalapozását tartjuk szem előtt. A hitéleti nevelés és az a tény, hogy az egész napot áthatja a keresztyén légkör, a gyermekek személyiségének kibontakozását és fejlődését segítik elő.

KÜLDETÉSNYILATKOZATUNK

Legfontosabb célunk, hogy óvodánk olyan hely legyen, ahol a ránk bízott gyermekeket a keresztyén értékrend alapján személyes hitünk és életünk példájával neveljük, ahol hangsúlyos értéknek jelenik meg a hit, a szeretet, az elkötelezettség, a minőségi munkára való törekvés. Mindezt családi légkörben, a szülőkkel szorosan együttműködve végezzük.

Isten közelében lenni védelmet és biztonságot jelent, egy keresztyén közösség tagjaként pedig megtapasztaljuk a bizalom és az egymásról való gondoskodás és egymásra támaszkodás megtartó erejét. Hisszük, hogy így felnőve, csakúgy, mint Mózes, akit a nádas közé rejtettek el családtagjai (2Mózes 2,3) felnőttként is az Úr gyermekei, szolgáló lesznek minden feladatukban a ránk bízott gyermekek.

Egymásba kapaszkodó nádszálakként kívánjuk a gyermekeket nevelni, védelmet és biztonságot nyújtva számukra, tudva, hogy egyedül törékenyek vagyunk, de együtt hajladozva megállunk, erősek vagyunk, miközben az éltető víz, az élet vize táplál.

1. AZ INTÉZMÉNY ADATAI

Az intézmény neve: Balatonalmádi Nádás Református Óvoda (változhat)

Címe: 8220 Balatonalmádi, Hadak útja 3.

Telefon/fax: -

E-mail: -

Az intézmény fenntartója: Balatonalmádi Református Egyházközség

Címe: 8220 Balatonalmádi, Baross Gábor u. 24.

Telefon/Fax: 88 584290

E-mail: refalmadi@gmail.com

Alapító okirat száma, kelte: -

Működési engedély száma, kelte: -

Engedélyező szerv neve: Veszprém Megyei Kormányhivatal

Az intézmény OM azonosítója: -

Az intézmény típusa: óvoda

A költségvetési szerv főtevékenységének államháztartási szakágazati besorolása:

Óvodai nevelés

Szakágazati száma: 851020

A költségvetési szerv alaptevékenységének kormányzati funkció szerinti megjelölése:

091110 Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai

091120 Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai

091140 Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai

096015 Gyermekekétkeztetés köznevelési intézményben

096025 Munkahelyi étkeztetés köznevelési intézményben

Az óvodába felvehető gyermekek száma: 100 fő

Gyermekcsoportok száma: 4

A gyermekcsoportok összetétele: homogén összetételű

Gazdálkodása:

Az intézmény a fenntartó Balatonalmádi Református Egyházközség által biztosított költségvetés alapján önálló gazdálkodási jogkörrel rendelkezik. A gazdasági, pénzügyi, munkaügyi feladatait a székhelyen látja el. Gazdálkodással összefüggő kötelezettséget a fenntartó jóváhagyása nélkül nem vállalhat.

Az intézmény egyházi felügyeleti szerve:

A Magyarországi Református Egyház egyházmegyei-, egyházkerületi- és zsinati oktatásügyi szervei.

Az intézmény törvényességi ellenőrző szerve:

Veszprém Megyei Kormányhivatal

Az óvodai nevelés magyar nyelven folyik.

A református óvoda nevelési elveiben és gyakorlatában elkötelezett a keresztyén értékek és életvitel közvetítésében a rábízott gyermekek felé, figyelembe véve a szülőknek azt a jogát, hogy gyermeküket vallási és világnézeti meggyőződésüknek megfelelő nevelésben részesítsék.

A program benyújtója: Balatonalmádi Református Egyházközség presbitériuma

Az óvoda munkarendje:

Az óvodai nevelés év szeptember 01-től a következő év augusztus 31-ig tart.

Az óvoda a Fenntartóval egyeztetett időpontokban tart zárva, melyről a szülők minden év február 28-ig, de legalább két hónappal korábban erről értesítést kapnak. A nyári időszakban az óvoda 4 hétig tart zárva.

Az óvoda nyitvatartása: 07.00 – 17.00 között.

Az óvodapedagógusok heti váltásban, a pedagógiai munkát segítők (a pedagógiai asszisztenst és az óvodatitkárt, gazdasági vezetőt kivéve) váltott műszakban végzik feladataikat.

2. TÖRVÉNYI HÁTTÉR

- Magyarország Alaptörvénye
- 2011 évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 1995. évi I. törvény A Magyarországi Református Egyház Köznevelési Törvénye
- 363/2012. (XII.17.) számú Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- Az óvoda alapító okirata
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 229/20012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 326/2013.(VIII.30.) Kormányrendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 1992. Egyezmény a gyermekek jogairól Egyesült Nemzetek UNICEF
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- Az Oktatási Hivatal irányelve a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai neveléséről
- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelete a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről
- 2011. évi CXC. törvény 2021. szeptember 1-jétől hatályos módosítása az 1-es típusú diabétesszel élő gyermekek napközbeni alapvető speciális ellátásáról

3. AZ ÓVODA TÖRTÉNETE

Az 1993. évi Köznevelési tv. tette lehetővé, hogy azok a szülők, akik gyermekeiket vallási és világnézeti meggyőződésük alapján hitben kívánják nevelni, erre lehetőséget kapjanak az óvodai nevelés során is. Az egyházi fenntartású óvodák programjában a keresztyén szellemben való nevelés kulcsfontosságú szerepet tölt be, alapításuk a Magyar Református Egyház engedélyével történhet. Szakmai támogatást a Református Pedagógiai Intézet nyújt.

A Balatonalmádi Református Gyülekezet presbitériuma 2019-ben döntött úgy, hogy indul az Országos Óvoda Program beruházási pályázatán.

A 2062/2017. (XII. 27.) számú az egyes egyházi célú támogatások forrásszükségletének biztosításáról szóló Korm. határozat támogatásban részesítette a Magyarországi Református Egyház Országos Óvoda Programját. Az előzetes felméréseket, műszaki, demográfiai és pénzügyi elemzéseket követően a beruházás 2021 márciusában indult el és eredményeként egy korszerű óvoda született, mely egyszerre felel meg a jogszabályi követelményeknek és a modern kor elvárásainak.

A Balatonalmádi Református gyülekezet feladatának tekinti a gyermekek nevelését, a szülők és családok támogatását. A gyermekek hitben való nevelése egyre több család számára természetes, a keresztyén értékek elfogadása és megtartásukra irányuló erőfeszítés egy családi és hasonló nézeteket valló intézmény segítségével még sikeresebb. Küldetésünknek és legfontosabb feladatunknak az óvoda létesítésével kapcsolatban azt tartjuk, hogy a gyermekeket személyes hitünk és életünk jó példáival, legjobb tudásunknak megfelelően neveljük családi légkörben. Óvodánkba felvételt nyerhet minden gyermek, akinek szülei elfogadják keresztyén nevelési elveinket.

4. AZ ÓVODA BEMUTATÁSA

„Tóvá lesz a délibáb, és víz fakad a szomjú földön...”

(Ézsaiás 35:7)

4.1. Az óvoda természeti környezete

Az óvoda Balatonalmádi belvárosában, kis forgalmat bonyolító utakkal határolt, könnyen megközelíthető telken épült. Szomszédságában a járési rendőrkapitányság, egy bölcsőde és egy általános iskola található. A családi házak kertjeit és a közterületeket sok növény díszíti, a vízpart pár percnyi sétára van az óvodától. A közelben több játszótér, a városi kulturális központ, valamint könyvtár található.

4.2. Az óvodát igénybe vevő családok szociokulturális helyzete

A helyi keresztyén nevelés iránti igényeket és a kedvező demográfiai adatokat figyelembe véve született meg az óvoda alapítás gondolata. Balatonalmádi és a környező településeken élő családok jó anyagi háttérrel rendelkeznek. A védőnői hálózat segítségünkre van a családok és azon belül a gyermekek helyzetének megismerésében, illetve az abban bekövetkező változásokban.

5. A REFORMÁTUS ÓVODAI NEVELÉS FELTÉTELRENDSZERE

*„Arról fogja megtudni mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok,
ha szeretitek egymást.”*

(János 13:35)

5.1. Személyi feltételeink

A református óvodánkban az egész napot áthatja a keresztyén szellemiség. Az óvoda dolgozói egész személyiségükkel tükrözik a keresztyén hitet, ismerik a Szentírást és élő kapcsolatban állnak a Szentháromság Istennel. A Bibliai integrációt közvetítik az óvodai élet mindennapjaiban, annak nevelési és tanulási folyamataiban.

Óvodánkban 9 fő óvodapedagógus és 4 fő óvodai dajka összehangolt munkájával neveljük, gondozzuk a gyermekeket. A nevelő oktató munkát közvetlenül segítő szakemberek, dolgozók, óvodatitkár, gondnok, pénzügyi vezető az intézmény zavartalan és színvonalas működéséhez járulnak hozzá.

Az óvodapedagógusok munkáját gyermekcsoportonként egy-egy fő dajka segíti, a köztük meglévő harmónia és együttműködés, emberi viszonyulás mintaként áll a gyermekek előtt. A nevelőmunka, különösen a differenciált egyéni fejlesztés eredményes megvalósítását 1 fő pedagógiai asszisztens közreműködésével segítjük elő. A különleges bánásmódot igénylő gyermekekkel rendszeresen gyógypedagógus foglalkozik az óvodapedagógusokkal együttműködve a hátrányok enyhítése, valamint a gyermekekben megmutatkozó tehetség kibontakoztatása érdekében.

A pedagógusok elkötelezettek a folyamatos fejlődés iránt, ezért rendszeres belső- és külső továbbképzéseken vesznek részt, és az ott elsajátított elméleti és gyakorlati tapasztalatokat beépítik a mindennapi nevelőmunkába. Ezt segítik a helyi munkaközösségek, valamint a Református Pedagógiai Intézet által szervezett konferenciák, szakmai napok, kiadványok és a működést szabályozó dokumentum minták.

Az óvoda vezetője hitével, szakmai tudásával, magatartásával elősegíti a gyermekek nevelésében, gondozásában résztvevő munkatársak, pedagógusok, dajkák és technikai alkalmazottak keresztyén világnézetének hiteles átadását a gyermekek és családjuk felé.

A munkakörök szerinti személyi feltételek

Munkakör	Fő	Végzettség
Óvodavezető		
Óvodapedagógus		
Pedagógiai asszisztens		
Dajka		
Óvodatitkár (részmunkaidő)		
Gazdasági vezető (részmunka)		
Gondnok (részmunkaidő)		

A pedagógusok előmeneteli rendszerében elért fokozat szerint

Fokozat	Fő
Mesterpedagógus	
Pedagógus II.	
Pedagógus I.	
Gyakornok	

Az óvodapedagógusok szakvizsgás végzettségei

A végzettség megnevezése	Fő
Közoktatás vezető	

5.2. Tárgyi feltételek

A tárgyi feltételek biztosításához figyelembe vettük az Óvodai nevelés országos alapprogramjában előírtakat, valamint az Oktatási Hivatal honlapján szereplő „JEGYZÉK a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) felszereléseiről” c. dokumentum az irányadó.

Az épület, a csoportszobák és egyéb helyiségek, játékeszközök, nagymozgásos és kognitív képességeket fejlesztő fejlesztőeszközök stb. jellemzése:

- A csoportszobák tágasak, világosak, kényelmes környezetet biztosítanak a gyermekek számára
- A csoportszobák, a tornaszoba és az udvar biztosítja a gyermekek számára a megfelelő játék- és mozgásigényt.
- Az intézmény lehetővé tesz az ott dolgozók biztonságos munkakörülményeit.
- A gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve megfelelő szemléltetőeszközök használata segíti a biblia történetek elmélyítését (gyermekbibliák, bábok, diafilmek stb.)
- A teremtett világ megismeréséhez a közvetlen tapasztalatszerzést helyezzük előtérbe, törekedve az élményszerzésre kihasználva a Balaton és a közvetlen természeti környezet adottságait minden évszakban (kirándulások, séták, tanösvények stb.)
- A dekorációk igazodnak a keresztyén szellemiséghez, egyszerűséget, esztétikumot közvetítenek.

Az udvari feltételek, eszközellátottság jellemzése:

Az udvari terek kialakítása bibliai történetek alapján készült (*Jó pásztor legelője, Csodálatos halfogás -halászk faluja, Özönvíz játszótér*). A gyermekek mozgásigényét kielégítő mászóka, csúszda, motoros pálya, a kreativitást segítő homokozók és az intimitást biztosító babaházak a gyermekek rendelkezésére állnak.

A technikai feltételek jellemzése:

Az óvodában a mindennapokban használt eszközök: fénymásológép, nyomtató, számítógép, projektor, vetítővászon, internet hozzáférés, MP3 lejátszó, DVD lejátszó, televízió stb.

A szakkönyvtár jellemzése

A nevelőtestület munkáját segítik a szakkönyvek, módszertani könyvek, felnőtt Bibliák, gyermekbibliák, szöveggyűjtemények, mesekönyvek, leporellók.

Az Oktatásért felelős miniszter által jóváhagyott eszköz- és felszerelésjegyzék szerinti eszközökkel rendelkezünk.

6. PEDAGÓGIAI PROGRAMUNK SZELLEMISSÉGE

*„Még a veréb is talál házat, és a fecske is fészket, ahova fiókait helyezi oltáraidnál, Seregek
Ura, királyom, Istenem!” (Zsoltárok 84:4)*

6.1. Gyermekkép

A református óvoda felnőtt közössége a keresztyén életvitelhez hűen szolgálja Istent és neveli a rábízott gyermekeket. Valljuk, hogy az óvodának kiemelkedő jelentősége van a szeretetteljes kapcsolatokon, spontán és tervszerű hatásokon keresztül a gyermekek személyiségének formálásában. Fontos, hogy az óvoda a személyiség teljes kibontakozására és megerősítésére irányuljon. A gyermek személyiségének kibontakoztatásában fontos, hogy mindenki egyenlő eséllyel részesüljön a színvonalas, szeretetteljes nevelésben, s közben meglévő hátrányai csökkenjenek.

Az elfogadó és a gyermeki megnyilvánulásokat, önálló próbálkozásokat, kiemelten a játékot és a mesét, éneket támogató légkörben alakulnak azok a tulajdonságaik, melyek az eredményes életvezetés szempontjából lényegesek. Nyitottak az őket körülvevő világra, együttérzők társaikkal, együttműködésre, egymás segítésére képesek, elfogadják a másságot. Felismerik, képesek kielégíteni saját szükségleteiket, harmóniában és szeretetben élnek Istennel, önmagukkal és környezetükkel. A gyermekek tudják, hogy ők Isten megismételhetetlen teremtményei. Fontos, hogy legyenek nyitottak a teremtett világ felé, tudjanak és merjenek dönteni, álljanak helyt feladataikban fizikailag, értelmileg és érzelmileg egyaránt. Szociális képességeik mutatkozzanak meg kapcsolataikban, a családban, közösségben, kortársaik között.

Nevelőközösségünk érzelemgazdag, boldog gyermekek nevelésére törekszik, akik fogékonyak a szépre, értéknek tekintik saját egészségüket, és az őket körülvevő természeti környezetet, önállóak és kreatívak.

A gyermekekre hatással vannak társas kapcsolataik, környezetük és az őket körülvevő felnőttek is, ezért fontosnak tartjuk, hogy az óvoda dolgozói mindenkor a feltétel nélküli szeretetet képviseljék, nevelésük befogadó és gyermekközpontú legyen.

6.2.Óvodakép

Óvodai nevelésünk sajátossága Krisztus szeretetének, megértésének sugárzása. Ennek érdekében minden nevelőhatást úgy szervezünk, hogy az bizalmat, hitelességet és feltétel nélküli elfogadást jelentsen a gyermekek számára. A gyermekek egyediségének, képességeinek megismerése és az arra való építkezés képezi pedagógiánk alapját, szorosan együttműködve a szülőkkel. A differenciált egyéni fejlesztésünkkel az optimális előrelépést, a tehetségek kibontakoztatását is kívánjuk szolgálni. A családi nevelést óvodánk oly módon kívánja kiegészíteni, hogy annak értékeit megismerve építi be nevelési rendszerünkbe. A nemzetiséghez tartozó gyermekek és a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, a társadalmi integráció lehetőségét.

Az óvodai életrend nyugodt, kiszámítható ritmusával tesszük lehetővé a gyermekek számára az egészséges életmód és ahhoz kapcsolódó tevékenységek nyugodt körülményeit csakúgy, mint a sokszínű, inspiráló tapasztalatszerzést a világról.

6.3. Óvodai nevelésünk alapelvei

- Harmonikus személyiségfejlődésük elősegítésére az egyéni képességeikhez igazodó nevelési módszereket és eljárásokat alkalmazunk melyek fókuszában az életkorukra jellemző érdeklődésük felkeltése és fenntartása, a tevékeny óvodai mindennapok és önálló választások lehetősége áll.
- Érzelmi biztonságot nyújtó derűs légkört teremtünk, melyben természetes a gyermek alapvető szükségleteinek figyelembevétele és biztosítása, legyen az testi vagy pszichés vonatkozású. A nevelőhatásokat csakis őszinte szeretet kapcsolatára alapozzuk, amely az azonosulást, mintakövetést és kellő erőfeszítések megtételét is motiválja a gyermekekben.
- Egyszerű, a gyermekek elmélyült tevékenységét elősegítő szokásrendszert alakítunk, mely támaszt nyújt a szociális tanuláshoz, az érzelmi elköteleződéshez a helyes és értékes cselekedetek iránt.
- Az intézmény és a család együttműködésében, a kölcsönös elfogadás és segítségadás megoldásait tartjuk hatékonyak.
- Az óvodai tevékenységek sokféleségében előtérbe helyezzük a gyermekek fejlődésében megmutatkozó hátrányok enyhítését.
- Egységes pedagógiai hatások közvetítésére törekszünk az értékátadás során a módszertani sokszínűség biztosításával.
- A gyermekek – mással nem helyettesíthető – szabad játékhoz való jogát messzemenően tiszteletben tartjuk.
- Egyenlő hozzáférést biztosítunk az óvodai élet minden területén, elutasítjuk a hátrányos megkülönböztetés mindennemű megnyilvánulását.
- Segítjük a gyermeket abban, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

6.4. Óvodai nevelésünk célja

- A gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevétele, személyiségük kibontakoztatása, a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, lelki és szociális érettség elérésének segítése.
- A különleges bánásmódot igénylő gyermekek inkluzív nevelése, képességeik differenciált fejlesztése.
- A gyermekek műveltségének életkori sajátosságaikhoz igazodó megalapozása, hogy majdan öntevékeny, kreatív és erkölcsös életvitelre legyenek képesek.
- Az egészséges életmóddal és a környezettudatossággal összefüggő magatartás megalapozása a gyermekekben.
- Átfogó célunk a keresztyén szellemű nevelés, ami által a gyermekek megismerkednek Isten szeretetével, gondoskodásával, személyes kapcsolatuk alakul Istennel, imádkozó emberekké válnak.

6.5. Keresztyén szellemű nevelés

*„Aki hisz énbennem, ahogy az Írás mondta, annak belsejéből élő víz, folyamai ömlenek!
(János 7:38)*

Bibliai történetmondás óvodánkban

Keresztyén szellemű nevelésünknek fontos pillére a bibliai történetekkel való ismerkedés, melynek életkorhoz igazodó formáját, tartalmát óvodapedagógusaink keresik. Két dolog meghatározó: a gyermekek életkora és a keresztyén ünnepekörök. Az óvodában a 3-7 éves korú gyermekek életkori sajátosságai behatárolják a lehetőségeinket. Azokat a történeteket részesítjük előnyben, amelyek a korosztály adottságainak megfelelően Isten oltalmazásáról, szeretetéről, gondoskodásáról szólnak. Ez a szemlélet határozza meg az elmondásra ajánlott bibliai történeteket. A keresztyén ünnepek történetei keretet adnak együttléteinknek, az ismétlődő ünnepekörök, a hozzájuk kötődő tevékenységek, a mindennapi imáságok, beszélgetések és a heti bibliaköri foglalkozások biztosítják a gyermekek számára a nevelési év során a hitbéli élmények.

A bibliai történetmondás, a csendes percek, áhítatok alkalmain az Isten dolgairól hallunk és arról beszélgetünk. A történetmondás a szóbeliségben hat. A gyermekek számára érthetően, választékosan, szemléletesen igyekszünk átadni az igei üzeneteket a történeteken keresztül. A történetmondás és az ünnepekről való beszélgetések során a gyermekek megismerkednek számos keresztyén kifejezéssel. Meghatározó a beszélgetés körülménye, az a közeg, amiben elcsendesedünk, amiben Istenre figyelünk. A meghitt együttléteket és a bibliai történetmesélést, segíti a *Godly Play* módszer is, amelyet közösen kialakított liturgia szerint, állandó eszközökkel alkalmazunk.

Varázsa van az Istenre figyelés csendes perceinek, érezzük ilyenkor ennek a titokzatosságát és a mégis közellévőségét. Természetes, egyszerű együttléteink mentesek minden kényszertől.

A katechézis sikere emberileg sokban múlik azon, hogy az hogyan kezdődik. Nem a bibliai történetmondás adja meg csupán a keresztyén szellemű nevelés lényegét, legalább olyan fontos, a személyes érintettség, az Istennel való kapcsolat átélése. Ezen a téren a hitelességet az óvodapedagógus személyes meggyőződésének kisugárzása adja, amelyet nem pótol a bibliai eseménysor csak szó szerinti visszaadása.

A megszokott liturgia, a rendszeresen használt szimbólumok állandóságot, biztonságot közvetítenek a gyermekek felé. Egyben magukban hordozzák az üzenetet: most az Isten dolgairól fogunk hallani.

Célunk a helyes Istenkép kialakulásának segítése, megéreztetni a gyermekekkel az Isten szeretetének jó ízét, ezért hangsúlyozni kell a szeretetet, rámutatni a bizalomra, hogy növeljük a gyerekben az ős bizalom csíráját. Összekulcsoljuk a kezünket, meghajtjuk a fejünket, hogy amíg imádkozunk, ne terelje el semmi a figyelmünket. A gyermek imádság egy-két mondat. Annak megéreztetése, hogy az Isten megszólítható. Beszélhetek hozzá, mert meghallgat.¹

A gyermekek keresztyén szellemű nevelésére nem csupán óvodai keretek között nyílik lehetőség, hanem a fenntartó gyülekezet gyermekeknek és családoknak szóló alkalmain is, ahol megtapasztalhatják a gyülekezet közösségét, sokszínűségét és ismerkedhetnek a református templomi szokásokkal.

¹ Kövér Sándorné dr. Papp Lászlóné Váradi Gáborné: A Református Óvodai Nevelés Keretprogramja. Református Köznevelési És Közoktatási Intézet 1998.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A tanult imádságokat önállóan mondják. Az imádság mondás életük természetes részévé válik.
- Várják a bibliai történetmondás alkalmát.
- Segítenek a történetmondás és a történet hallgatás körülményeinek a megteremtésében.
- Az ismert történetek közül szívesen báboznak, dramatizálnak, ábrázolnak számukra kedves jeleneteket.
- Ismernek a keresztyén ünnepekhez kapcsolódó verseket, énekeket.
- a gyermek képes az átélt élmények, beszélgetések, hallott történetek és saját tapasztalatai alapján összefüggéseket találni és megfogalmazni, életkorának megfelelően a keresztyén élet szabályait megtartani, hozzájuk igazodni.

6.6. Elvárás munkatársainkkal szemben

„Szolgáljatok az Úrnak örömmel, vigadozva járuljatok színe elé!”

(Zsoltárok 100:2)

Olyan etikai és szakmai elvárás a kívánalom óvodapedagógusainktól, melyet a fenntartó egyházi testületek törvényei, szabályrendeletei, nevelőkre vonatkozó etikai kódexe is megkövetel:

„MRE 2005. évi II. tv. VII. 53.§- a alapján:” a pedagógus hivatásának gyakorlása közben és magánéletében egyházához és hazájához való hűségével, feddhetetlen életmódjával, vallásának gyakorlásával mutasson példát.” – MRE Kt. VII. 48.§ alapján: „Az intézmény minden alkalmazottjának tekintet nélkül arra, hogy milyen vallású és milyen munkakörben dolgozik, figyelembe kell vennie, hogy református keresztyén közösség munkatársa, és köteles megjelenésével, megnyilatkozásaival, valamint életvitelével segíteni az ifjúság evangéliumi hit és erkölcs szerinti nevelését.”

A református intézmények számára készült „Etikai kódex” ismerete és betartása, a keresztyén életvitel folytatása, kötelezettségeink közé tartozik nevelőtestületre, vezetőre és vezetettekre egyaránt vonatkozik. Megkívánjuk, hogy az Etikai kódexnek megfelelő magatartás – a gyermekek számára elsődlegesen érthető – nonverbális csatornákon is megnyilvánuljon. Elfogadó, problémamegoldó, pozitív, segítőkész, szeretetteljes, de nem megengedő attitűd az elvárásunk.

A gyermek és egymás tisztelete jellemezze kapcsolatainkat. Úgy teszem a dolgom mások javára, hogy csendben igyekszem a helyeset cselekedni. Az óvodapedagógus legyen nyitott

minden értékre, szakmai érdeklődését tartsa ébren. Az intézmény vezetőségének lehetőséget kell teremtenie a munkatársak lelki épülésére (bibliaórák, áhítatok, istentiszteleti alkalmak), szakmai fejlődésre (továbbképzések, konferenciák).

Pedagóguskép

Óvodapedagógusaink feltétel nélkül szeretik, és tisztelik a gyermeket, a szülőt, elfogadják a különbözőséget. Az óvodás gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követik és írásban rögzítik, a PDCA alkalmazásával tudatosan fejlesztik. A szülőt folyamatosan tájékoztatják az elért eredményekről, gyermekének fejlődéséről. Jellemzi őket a humanizmus, a pedagógiai optimizmus, a megújulásra való törekvés, egymás elfogadása, segítése, tisztelete, együttműködés a közösen megfogalmazott célok elérése érdekében. Jó munkahelyi légkörre, hatékony munkakapcsolatra törekvés az intézmény minden partnerével. Tervezik a saját szakmai jövőjüket, fejlődési lehetőségeiket, ismereteiket gyarapítják önképzés és továbbképzés során egyaránt. Szakmailag elhivatottak, igyekeznek megfelelni a társadalmi, oktatáspolitikai, és szervezeti elvárásoknak. A gyermeki közösség aktív, tevékeny irányítói. Tudatosan alkalmazzák a közösségfejlesztés változatos módszereit, élmény gazdag tevékenységek biztosításával.

Pedagógiai asszisztens kép

- Figyelemmel kíséri az óvodapedagógusok elvárásait és annak megfelelően vesz részt a nevelőmunkában.
- A gyermekekkel türelmes és szeretetteljes a kapcsolata, segíti személyiségük fejlődését.
- Tevékenyen vesz részt a gyermekek gondozási feladatainak ellátásában, szokásainak kialakításában, fejlesztésében.
- Gondoskodik a gyermekek testi épségéről, erkölcsi védelméről, a balesetek megelőzéséről.
- Magatartásával, viselkedésével és beszédkulturájával pozitív mintát ad, értékeket közvetít.
- Aktív segítőként vesz részt a rendezvények szervezésében, lebonyolításában.
- Szükség szerint részt vesz az óvoda adminisztrációs munkájában.
- Dekorációkat, egyéb, az óvodai élethez szükséges eszközöket készít.

Dajka kép

- Gyermekszerető viselkedésével, személyi gondozottságával, kommunikációs- és beszédmintájával hat az óvodás gyermek fejlődésére.
- Figyelemmel kíséri az óvodapedagógusok elvárásait és annak megfelelően segíti a nevelőmunkát.
- Elfogad minden gyermeket és ennek megfelelően segíti személyiségük fejlődését.
- Személyes példaadással erősíti a gyermeket a szokás- és szabályrendszer alakításában.
- Megfelelően, példamutatóan kommunikál a gyermekekkel és felnőttekkel egyaránt.
- Folyamatosan biztosítja az óvodai élethez szükséges megfelelő higiéniai feltételeket pontos, precíz munkavégzéssel.
- Az óvodapedagógus mellett a nevelési tervnek megfelelően, tevékenyen vesz részt a gyermekcsoport életében.
- Aktívan részt vesz a rendezvények lebonyolításában.

6.7. Kíváncsi a szülőkkel szemben

Az óvoda igazi keresztyén szellemisége a szülők támogatása nélkül nem valósulhat meg. Természetesnek vesszük, hogy a szülők elfogadják, tisztelik az óvoda református jellegét, értékrendszerét, nevelési elveit, becsülik az intézményben dolgozók munkáját. Ennek érdekében lehetőséget biztosítunk arra, hogy az óvoda pedagógiai programját, feladatait megismerjék. Beiratkozás alkalmával a szülők nyilatkoznak arról, hogy az óvodánk keresztyén szellemiségében történő nevelését elfogadják.

7. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

„Felüdítem a fáradt lelket, és megelegítek minden elcsüggedt lelket.”

(Jeremiás 31:25)

7.1. Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmód feltételeit biztosítjuk az óvodánkba járó gyermekek számára. Kialakítjuk a megfelelő életmód igényét a testápolás, az öltözködés, mozgás, edzés, pihenés és alvás megszervezésével, az ehhez kapcsolódó gyermeki tevékenységeken alapuló szokások kialakításával. Minőségi ételeket kínálunk és kiegyensúlyozott életritmussal teremtünk nyugodt légkört, figyelve a testi és lelki egészség egyensúlyára. Kis óvoda lévén törekszünk arra, hogy az óvodai csoportokban egységes szokásrend szerint szervezzük a napirendet.

A gondozási tevékenységgel biztosítjuk a gyermekek testi, lelki jóllétét az óvodában. Figyelemmel kísérjük a gyermekek napi gondozottságát, öltözködését, étvágyát, vécéhasználat szükségességét, alvási igényét, fáradtságát. Saját szükségleteinek kielégítésére neveljük őket, megteremtve a gyakorlás lehetőségét, eszközeit (pl. étkezésnél önállóan teríthetnek maguknak, önállóan, vagy a felnőttek segítségével öltözhetnek, önállóan moshatnak fogat, használják a zsebkendőt, a fésűt, hajkefét). Mindezek legfontosabb feltételének tekintjük a szeretetteljes, sok megerősítést, biztatást nyújtó személyes kapcsolatot a felnőttekkel.

A csoportszobában és az óvodán kívüli tevékenységeknél is elsődleges szempont a gyermekek egyéni és életkorukhoz igazodó szükségleteire figyelés, pl. ivóvíz folyamatos biztosítása, veszélyhelyzetek kiküszöbölése, baleset megelőzési szabályok tudatosítása, intenzívebb erő kifejtést és pihenést biztosító tevékenységek váltakozása.

Az egyéni megnyilvánulásait megfigyeljük, ahhoz igazodó fejlesztési utat, feladatokat határozunk meg, melyet a szülővel közösen igyekszünk megvalósítani, pl. alvási igényük, étkezésük, táplálkozási, wc használati szokásaik figyelembevételével. A fejlődésben tapasztalható tartós eltérés esetén felvesszük a kapcsolatot az óvoda orvosával, védőnővel, akik segítségével törekszünk az okok feltárására, és a szülővel közösen megvalósítandó korrekcióra.

A helyes életritmust a nyugodt, kiegyensúlyozott élettempó érdekében a gyermekek óvodában eltöltött idejének és szükségleteinek figyelembevételével alakítjuk ki (lásd napirend).

A gyermekeknek az óvodában napi háromszori étkezéssel biztosítjuk a kellő összetételű és elosztású tápanyagszükségletet. Az étkezésekre mindig azonos időpontokban kerül sor.

Fontos szempont az étkezések kulturált megszervezése, az étkezés közbeni helyes viselkedés. Figyelembe vesszük az ízlés és étvágy tekintetében az egyéni különbségeket, esetleges ételallergiát. A folyadék, az étkezések alkalmával és az egész nap során igény szerint rendelkezésre áll a gyermekeknek.

Nagy gondot fordítunk a különösen a magas cukor tartalmú ételek és italok, a magas só- és telített zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentésére, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzésére. A kertben kialakított ágyásokban a gyerekekkel közösen vetett, ültetett és gondozott fűszereket és zöldségeket kóstoltatjuk, a gyermekek születésnapját és egyéb ünnepi alkalmakon törekszünk az egészséges ételek (pl. gyümölcsök, zöldségek, teljes kiőrlésű rágcsák, magvak, aszalványok) felszolgálására. Ezek elkészítésébe is bevonjuk őket. A szülők számára az ÁNTSZ bevonásával előadásokat, illetve egészséges ételek receptversenyét szervezünk.

A diabéteszsel élő gyermekek ellátása érdekében munkatársaink közül képzésre küldjük azokat, akik ebben részt vesznek.

A testápolási szokások rendszere a gyermekek tisztasági igényének kialakulását szolgálja. Szükségesnek tartjuk a családi és az óvodai gondozási szokások összehangolását. Az óvónő-gyerekek közös együttműködése során sajátítják el a gondozási műveletek technikáját és alakítjuk ki a gyermekek igényét az önálló testápolásra (haj, bőr köröm, fogápolás). Az óvodában kialakult szokásrend szerint a gyermekek akkor mehetnek WC-re amikor akarnak.

A hőmérsékleti változások ellensúlyozására javasoljuk a szülőknek a többretegű öltözék biztosítását. Napközben többször is az óvodapedagógus segítségével öltöznek a gyermekek. Ez lehetőséget teremt a bensőséges érzelmi kapcsolat kialakulására, a gyermekek önállóságának fejlesztésére. Figyelünk a szükség szerinti cipőcserére, az egészséges tartást biztosító lábbeli használatára. A gyermekek mozgásigényének kielégítésére, testi képességeinek fejlesztésére spontán és szervezett lehetőségeket biztosítunk. A kedvező gyermeklétszám, az udvar és a tornaterem kiválóan alkalmas arra, hogy játékidőben a csoportszobán belül és kívül is végezzenek nagymozgásos tevékenységeket a gyerekek. Ehhez az óvodapedagógus teremti meg a balesetmentes és változatos feltételeket (eszköz, balesetmentes hely, idő, ötlet).

A mindennapos mozgásra és szervezett foglalkozásra, a napi és hetirend szerint kerül sor.

A szabad levegőn történő délelőtti és délutáni mozgás, a játék mindennapi elfoglaltsága a gyermekeknek. Itt lehetőség nyílik új mozgásformák kipróbálására, begyakorlására,

önbizalmuk erősítésére. A mozgásos játékokhoz az óvodapedagógus ad ötletet, biztatja, segíti a gyermekeket.

A rendszeresen szervezett séták és kirándulások a mozgásigény kielégítésén kívül együttes élményt is jelentenek a gyermekek számára.

A mindennapi pihenés, alvás a csoportszobában történik.

Az óvodapedagógus feladata

- a gyermekek egészségének védelme, testi fejlődésük elősegítése, természetes mozgásigényük kielégítése,
- megfelelő higiéniai szokások alakítása a szülők, óvodapedagógusok és segítő szakemberek segítségével és közreműködésével,
- egészséges és biztonságos környezet, megfelelő óvodai életritmus kialakításával testi-szellemi fejlődésük segítése,
- a gyermekek saját és egymás testi épségének óvására, megóvására nevelés,
- környezettudatos magatartás alakítása a környezetszennyezés megelőzésével, a környezet védelméhez, megóvásához és a fenntarthatósághoz kapcsolódó szokások alakítása,
- saját egészségük védelmére nevelés (zsebkeendő használat, kézmosás, evés előtt, közös használati tárgyak tisztántartása),
- a dajkával aktív, rendszeres együttműködés a környezet tisztántartása, és a fertőzések megelőzés érdekében,
- rendszeres védőnői kapcsolattartás, a gyermekek higiénés ellenőrzése, probléma megbeszélése érdekében (pl. érzékszervi, tartási rendellenességek),
- rendszeres testedzés, időjárásnak megfelelő öltözködés, kirándulás, óvodán kívüli programok szervezése minden évszakban,
- fokozatos fizikai megterhelés, a nagymozgásos foglalkozásokon, és kirándulásokon,
- családi életre való felkészítés (apa-anya szerep),
- a sajátos fejlődésű gyerekek beilleszkedésének segítése, konfliktuskezelésre nevelés,
- önálló munkajellegű feladatoknál a veszélyhelyzetre való figyelemfelhívás (pl. teremrendezés).

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- mindennapi szükségleteiket önállóan elégítik ki,
- a kívánt tevékenységi formákhoz pozitívan viszonyulnak,
- önmaguk kiszolgálásában aktívak,
- önállóan, az aktuális és az egyéni szükségleteknek megfelelően végzik a tisztálkodással, az étkezéssel, az öltözködéssel, a pihenéssel kapcsolatos teendőiket, törekedve az egészségmegőrzésre, illetve a betegség megelőzésére, az ezekhez szükséges tárgyakat, eszközöket rendeltetésszerűen használják, óvják, helyére teszik,
- az önkiszolgáló tevékenységek a készség szintjére fejlődnek, automatizálódnak,
- igénylik a rendszeres testmozgást,
- ismeretekkel rendelkeznek az egészséges életmóddal kapcsolatban,
- kialakul az önmaguk és környezetük iránti igényesség, törekednek a környezet megóvására, védelmére,
- edzettek, mozgásuk harmonikussá, összerendezetté válik,
- egészségükkel kapcsolatban képesek a mindennapi élet alternatívái közül az „egészségesebbet” választani,
- kialakul a testképük,
- képessé válnak saját erőforrásaik hatékonyabb mozgósítására,
- közösségért végzett tevékenységben örömmel vesznek részt.

7.2. Az érzelmi, az erkölcsi, és az értékorientált közösségi nevelés megvalósítása

„Az az én parancsolatom, hogy úgy szeressétek egymást, ahogyan én szerettelek titeket.”

(Jn15,12)

A kisgyermek viselkedése érzelmek által vezérelt, az őt körülvevő körülményektől és érzelmi hatásoktól nehezen vagy egyáltalán nem tudja függetleníteni magatartását. A gyermekek számára kiemelten fontos, hogy biztonságos, kiegyensúlyozott és szeretetteljes körülmények között történjen nevelésük. A biztonságos, otthonos kereteket a Biblián alapuló értékrend, az óvodapedagógus hite, érzelmi biztonságot nyújtó személyisége, példamutatása és érdeklődése garantálja. A gyermek számára szükséges annak megtapasztalása, hogy ő fontos, feltételek nélkül szerethető, családjának és az óvoda közösségének értékes tagja.

Viselkedésünket, gondolatainkat, döntéseinket életünk során a bennünk kialakult érzelmi háló határozza meg, melynek gyermekkori szövése, erősítése alapfeladata az óvodai nevelésnek.

Segítenünk és fejleszteniünk kell a gyermekek megfelelő érzelmi viszonyulásait és magatartásformáikat annak érdekében, hogy a későbbiekben sikeresek és kiegyensúlyozottak legyenek. Az érzelmi nevelés minden egyéb nevelési terület alapjául szolgál.

-

Az óvoda családias, bizalmat közvetítő, derűs, kiegyensúlyozott szeretetteljes légköre tevékenységre serkent, és ösztönzőleg hat a gyermekek érzelmi kötődéseinek alakulására. Erre az óvodapedagógus keresztyén beállítottsága, érzelmi biztonságot nyújtó személyisége, állandó értékrendje, példamutatása ad indítékot a gyermekek számára. A gyermekek mindennapi életének színtereit otthonossá, barátságossá, játékra motiválóvá tesszük, ennek folyamatos alakításában a gyermekek is részt vesznek. A csoportszobát közösen díszítjük az aktuális témáknak, ünnepeknek, szimbólumoknak megfelelően. A csoportszoba berendezési tárgyai a gyermekek játéka és a különböző tevékenységeik szerint alakíthatók. Az átalakítás következtében meghitt zugokat, kuckókat tudunk teremteni, amelyek az intimitást növelik. A gyermekeknek saját öltöző szekrénye, kis tarisznyája van, ahová a személyes holmijukat, az otthonról hozott játékaikat elhelyezhetik.

A gyermekek óvodába lépését az „anyával együtt történő befogadás” lehetőségével igyekszünk megkönnyíteni.

A gyermekek a csoportnak egyéni színekkel, tulajdonságokkal rendelkező tagjai. Megismerésük, képességeik, érzelmeik, kötődésük mindennapi cselekvéseik, játékaik és beszélgetések által történik. Ezekre alapozva valósítjuk meg egyéni fejlesztésüket, esetleges szorongásuk feloldását.

Az érzelmi elfogadásból táplálkozva alakítjuk ki a gyermekekben a közösségi együttélés alapvető normáit, mint a felelősségérzés, kötelességtudat, konfliktustűrő-és megoldó képesség. Az együttélés szabályait fokozatosan ismertetjük meg, és fogadtatjuk el velük, később bevonva őket újabb szabályok megfogalmazásába. A mindennapi mese, ének és tartalmas játék segítségével lehetővé tesszük, hogy a gyermekek élményszerűen átélhessék azokat az erkölcsi érzelmeket, melyek szocializációjuk szempontjából elengedhetetlenek, a segítőkészséget, együttérzést. A közösségi hatások lehetővé teszik, hogy a gyermekek én tudata megerősödjön. A közösségi hatások lehetővé teszik, hogy a gyermekek én-képe a különböző sikeres próbálkozásokban és kapcsolatokban differenciálódjon. Természetessé válik a kezdeményezés éppúgy, mint az elfogadás és az együttműködés.

Jelentős szerepet tulajdonítunk óvodánkban a napi rendszerességgel ismétlődő csendes perceknek, mesehallgatásnak, Bibliai történetmondásnak és közös ünnepvárásnak.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, illetve kiemelkedő képességű gyermekek nevelésében igénybe vesszük a logopédus, pszichológus segítségét.

Az óvodapedagógus feladatai

- szeretetet, otthonos körülményeket árasztó esztétikus környezet megteremtése,
- biztonságérzetet adó szokás-és szabályrendszer alakítása, mely lehetőséget ad a közös élmények átélésére és az önálló elképzelések megvalósítására,
- az egészséges énkép, reális önértékelés alakulásának segítése,
- empátiás készségük és szociális érzékenységük fejlesztése,
- a gyermekek pozitív, negatív élményeinek, gondolatainak figyelmes meghallgatása, megoldási utak keresése,
- az érzelmi intelligencia fejlesztése az érzelmi kifejezőmód elmélyítésével, önkontroll alakításával, motivációs szükséglet kontrollálásával,
- az érzelmi és kognitív képességek párhuzamos fejlesztése,
- az emberek különbözőségének megértéséhez, és elfogadásához szükséges beállítottság alakítása,
- a keresztyén értékrendnek megfelelő erkölcsi tulajdonságok alakítása, pl. becsületesség, igazmondás, a tettek reális következményeinek elfogadása, egymásra való figyelés, öröm, megbecsülés érzésének megtapasztaltatása,
- a keresztyén értékeket szem előtt tartva tapintatosan igyekszik a családok által megfogalmazott, megtapasztalt szemléletbeli különbségeket kezelni
- a kötődést erősítő érzelmek és kifejezőmódok erősítése, a családhoz, óvodatársaihoz, felnőttekhez, szülőföldhöz, nemzethez, természeti és épített környezethez,
- baráti kapcsolatok segítése, tiszteletben tartása,
- egymás iránti felelősségvállalás megalapozása,
- közös feladatok, közös tevékenység a családdal (játsszódélután, ünnepek),
- a nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek beilleszkedésének segítése, szükség esetén nevelésükhöz szakemberek bevonása.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- kialakul a közösség, társak iránti igényük,
- bizalommal vannak társaik és a felnőttek iránt
- elfogadják a gondoskodást és az útmutatást
- képesek betartani a közösségi élet szabályait, alkalmazkodnak a szokásokhoz,
- konfliktusaik megoldásával próbálkoznak, kompromisszum készek,
- kialakul az önérvényesítéshez és az önkifejezéshez szükséges készségek, egészséges énképük,
- a választott tevékenységben kitartók, a tevékenységet türelmesen befejezik,
- feladattudatuk kialakulóban van,
- szívesen segítenek egymásnak és a felnőtteknek,
- felelősséget éreznek egymásért és a vállalt feladatokért, kialakul önfegyelmük,
- tudják érzelmeiket kifejezni szóban, cselekedetben,
- empátiás készségük megnyilvánul,
- társas kapcsolataik, a közösségben elfoglalt helyük kialakul, elfogadják a másikat, toleránsak.

7.3 Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

***„Élet és halál van a nyelv hatalmában, amelyiket szereti az ember, annak gyümölcsét eszi.”
(Példabeszédek 18:21)***

Az anyanyelvi nevelés az óvodában a teljes nevelési folyamatot áthatja. Célja a 3-7 éves gyermekek pozitív személyiségjegyeinek megalapozása, nyelvi és kommunikációs képességeinek fejlesztése, értelmi fejlődésének elősegítése. Nyelvünk, gyermekirodalmunk esztétikai és művészi hatásaira építve, a nyelvi anyaghoz kapcsolódó tevékenységek és a megfelelő módszerek segítségével komplex élménynyújtás és személyiségfejlesztés történik. Derűs légkörben, vonzó tevékenységekkel, interperszonális kapcsolatokkal ébresztjük fel és tartjuk fenn a gyermekek beszédkedvét. Kiemelten fontosnak tartjuk az óvodapedagógusok példamutató, utánzásra alkalmas kifejező, szép beszédét, valamint az árnyalt metakommunikatív kifejezésmódot.

A nap során természetes módon adódó helyzetekben megérettetjük a gyermekkel a magyar nyelv változatosságát, játékosságát, érzelmeiket kifejező árnyaltságát, humorát. Tudatos

megerősítéssel érjük el, hogy kialakuljon az életkoruknak megfelelő anyanyelvi kultúrájuk, az élményközpontúság figyelembevételével. Olyan kommunikációs helyzeteket teremtünk, melyekben fejlődik beszédkapcsolatuk, képessé válnak azok folyamatos fenntartására.

Részletesen feltárjuk a gyermekek nyelvi fejlődésének családi hátterét, jellemzőit. Felhívjuk a szülők figyelmét a beszélgetések, mesék és az azzal kísért együttes tevékenységek fontosságára.

A beszédhibák megelőzése érdekében játékos formában gyakorolják a helyes hangképzést, kiejtést, beszédritmust, hanglejtést. Kihasználjuk a mese, a vers és a bábjáték pedagógiai hatását.

Az értelmi fejlesztések, a nevelés a gyermekek érzelmi képességeinek sokirányú fejlesztését célozza. Az értelmi képességek fejlesztésének hatékony segítői a mesék, versek, történetek. A mesehallgatás során a gyerek gondolkodási műveleteket végez, fejlődik a figyelme, emlékezete, tér-idő érzékelése, logikája (analizál, szintetizál, ítéleteket alkot, összehasonlít, ok-okozati viszonyokat ismer fel) valamint bővül az általánosítás, értelmezés és felidézés képessége. Építünk a gyermekek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, a játék során szerzett spontán tapasztalataikra. Az egyéni fejlesztés keretében megteremtjük ezek felhasználásának, alkalmazásának lehetőségét a gyakorlatban. Olyan ösztönző környezetet biztosítunk, mellyel kiemelten a képzelet és a kreativitás fejlődését segítjük elő. Főleg önkéntelen figyelmükre támaszkodva a tevékenységek során biztosítjuk a sok mozgást, cselekvést, a tárgyak, dolgok jelenségek szemléletességét, azok sokoldalú érzékelését. A változatos tevékenységeket az óvodán kívüli programokkal színesítjük. A tapasztaltak szóbeli megfogalmazására készítetjük a gyermekeket, miközben gondolkodásukat tartalmilag és formailag is fejlesztjük. Megteremtjük az önálló tanuláshoz szükséges feltételeket, a véleményformálás és ítéletalkotás lehetőségét. A gyermekek élményeit, tudását, tapasztalatait folyamatosan bővítjük az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről. Eközben fejlődnek az ismeretek rendszerezéséhez szükséges készségeik és képességeik.

Az óvodapedagógus feladatai

- a pozitív beszélő-környezet megteremtése,
- az egyéni szükségletek megfogalmazásának, kifejezésének segítése,
- önkifejezés, önismeret elősegítése,

- a szókincs, a kifejezőkészség fejlesztése, a nyelvtanilag helyes beszéd alakítása, beszédbátorság fejlesztése,
- a nyelvi identitás és alkotóképesség fejlesztése,
- az érzelmek felismerése és kifejezése,
- a gondolkodás fejlesztése a problémamegoldó, kreatív gondolkodás irányába,
- a fantázia működésének segítése,
- a gyermek látókörének bővítése, a világ sajátos megismerésének biztosítása, érték közvetítés,
- a minden érzékszervre ható tapasztalatszerzés, folyamatos tevékenykedtetés biztosítása,
- a gyermekek önkéntelen figyelmének, kérdéseinek, megjegyzéseinek, az őket foglalkoztató aktuális témák figyelembevétele,
- fogalmaik, képzeleik gazdagítása az új tapasztalatok összekapcsolása a már meglévőkkel, az alkotóképesség és a képzelet fejlesztése,
- a belső képteremtés képességének kialakítása, fejlesztése,
- a műveltség megalapozása, a művészetek esztétikájának felismertetése, az esztétikai fogékonyság fejlesztése,
- az együttműködés képességének fejlesztése a közös feladatmegoldások által.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- igénylik a mindennapos mesélést, képesek követni, megérteni belsővé formálni a mondanivalóját,
- szívesen beszélnek egymással és a felnőttekkel, mondanivalójuk érzelmi árnyalására is képesek,
- végig tudják hallgatni, megértik mások beszédét és az elhangzottakhoz kapcsolódóan képesek kérdéseket is megfogalmazni
- a metakommunikációs jelzéseket megértik, maguk is alkalmazzák,
- minden szófajt használnak, különböző mondatstruktúrákat, mondatfajtákat alkotnak.
- képesek az átélt események, történések, mesék, érzelmek felidézésére,
- képesek elemi következtetésekre ok- okozati összefüggések felismerésére,
- képesek megérteni az átvitt értelmet, képesek elvonatkoztatni a konkrét helyzettől,
- kialakul a testséma, a pontos térészlelés, téri tájékozódás,

- megjelenik a tudatos tervezés az eszköz kiválasztásban, az egyszerű műveletek sorrendiségének megállapításában,
- képesek előre látni tevékenységük következményét, képesek időben előre gondolkodni,
- kombinatív képességük játéktevékenységeikben megnyilvánul,

8. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

„Az Istennek pedig van hatalma arra, hogy minden kegyelmét kiárassza rátok, hogy mindenütt mindenkor minden szükségessel rendelkeztek, és bőségben éljetez minden jó cselekedetre.” (2Korinthus 9:8)

A jól kidolgozott napirend a maga rugalmas változásaival lehetőséget ad az óvodai élet egészében az elmélyült tevékenykedésre, megfelelő időt biztosítva arra, hogy a gyermekek minden tevékenységüket befejezzék, pontosan elvégezzék. A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységekhez. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek. A jó napirend folyamatos és rugalmas. Fontos, hogy a tevékenységek között belső harmonikus arányok kialakításával szem előtt tartsuk a játék kitüntetett szerepét. Az elmélyült érdeklődéssel, belső motivációval folytatott tevékenységhez, valódi aktivitáshoz nyugalom, kiegyensúlyozott légkör, értelmes fegyelem szükséges.

A szeptember 1-től május 31-ig terjedő időszak napirendjét a fentiek szerint, a gyermek biológiai (életkor, alvás-, mozgásigény, étkezés rendszeres időpontja), társas szükségleteit szem előtt tartva alakítja ki az óvodapedagógus. Mivel a nevelési év nem zárul le május 31-én, ezért a nyári időszak (június 1 – augusztus 31-ig) tartalmaz, a gyermeki szabadságot tiszteletben tartó, gondosan megtervezettnek kell lennie. Az év közben már kialakított szabályok, szokások megtartásával az óvodapedagógus a nyári élet megtervezésénél lehetőséget ad a gyermekeknek arra, hogy az évszak örömeit szabadabban élvezze és kötetlenebb formában biztosítson változatos tevékenységet, lehetőséget a fejlődésre.

A hetirend nem napokhoz kötött tevékenységeket jelent, hanem egy-egy környezeti téma köré csoportosítva, azt körbejárva dolgozzák fel az élményeket, tapasztalatokat, ismereteket a különböző foglalkozási területeken keresztül.

A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

Tevékenységi formák idő- és szervezési jellemzői

Az óvodai életrend megszervezésénél figyelembe vesszük a napi élet szervezésénél a gyermek aktuális állapotát, szükségleteit, érdeklődését, terhelhetőségét. Mindezek kielégítésére indirekt, a gyermeki aktivitást biztosító módszereket alkalmazzuk. A program alkalmazásakor az óvodáskorú gyermek fő tevékenységét, a játékot vesszük kiinduló pontnak. Ebből következik, hogy a legtöbb időt a napirendben erre a tevékenységre fordítjuk. A játékban megvalósíthatóak a különböző fejlesztési feladatok, melyekhez az óvodapedagógusnak megfelelő időt, helyet és eszközt kell biztosítani, valamint olyan légkört, ahol a gyermek felszabadultan tevékenykedhet és választhat a lehetőségek közül.

Homogén életkorú csoportokat szervezünk.

Csoportjaink általánosan megjelenő **napirendje** – a korosztályoknak egyedi eltérés lehetőségével

Tevékenység ideje	Időtartama	Tevékenység megnevezése
7.00 – 8.00	1 óra	reggeli ügyelet, gyülekezés, szabad játék
8.00 – 8.30	0,5 óra	reggeli
8.30 – 8.45	0,25 óra	mosdóhasználat
8.45 – 9.00	0,25 óra	reggeli áhítat
9.00 – 10.30	1,5 óra	kezdeményezés, tevékenység, fejlesztés, zöldség-gyümölcs evés, szabad játék
10.30 – 11.45	1,25 óra	udvari játék, levegőzés, séta
11.45 – 12.00	0,25 óra	testápolási teendők ellátása
12.00 – 12.30	0,5 óra	ebéd
12.30 – 14.30	2 óra	tisztálkodás, mindennapi mese, pihenés, testápolási teendők
14.45 – 15.00	0,25 óra	uzsonna
15.00 – 17.00	2 óra	játék, udvari játék

Tervezetten szervezett és párhuzamosan is végezhető differenciált és csoportos tevékenységek

Korcsoport	Tervezetten szervezett tevékenység	Párhuzamosan is végezhető differenciált és csoportos fejlesztés
kiscsoport	mozgás bibliatörténeti, hitéleti nevelés (15-20 perc)	játékos fejlesztés ének-zene, énekes játék, gyermektánc verselés, mesélés anyanyelvi nevelés rajzolás, festés, mintázás, kézimunka külső világ tevékeny megismerése
középső csoport	mozgás ének-zene, énekes játék, gyermektánc mese anyanyelvi nevelés Bibliatörténet, hitéleti nevelés (20 – 25 perc)	verselés játékos fejlesztés rajzolás, festés, mintázás, kézimunka külső világ tevékeny megismerése matematikai tartalmakkal
nagycsoport	mozgás ének-zene, énekes játék, gyermektánc Külső világ tevékeny megismerése (séták) mese anyanyelvi nevelés Bibliatörténet, hitéleti nevelés (30 – 35 perc)	játékos fejlesztés külső világ tevékeny megismerése matematikai tartalmú tapasztalatok

Naponta teremtünk lehetőséget mesélésre, verselésre, éneklésre, rajzolásra, festésre, környezetükkel való aktív ismerkedésre, a szervezett játékos mozgásra. Hetente egy alkalommal minden csoportban kötelező testnevelést szervezünk a tornateremben vagy az udvaron. A különböző napirendi elfoglaltságok ideje rugalmasan kötött, az óvodában töltött idő és a tevékenységek sokfélesége miatt.

A rendszerességgel szervezett délelőtti csendes percek az étkezések előtti és utáni, elalvás előtti rövid, kötött imádságok mondásának szokása az Istennel való beszélgetés, kapcsolat alakulását segítik.

A nevelési folyamat ritmusát az évszakok, a keresztyén és egyéb ünnepek, jeles napok váltakozása adja meg.

9. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI

„... Mi vagyunk az agyag, te a mi formálónk, kezéd alkotása vagyunk mindannyian.”

(Ézsaiás 64:7)

9.1. Játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, és így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, ezért zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékába tagolja. Így válik a játék a teljes személyiséget fejlesztő, kiemelkedő, élménydús tevékenységgé.

A játék fejlődése a fejlődés egészének tükré. A mozgás, a testséma és a beszédfolyamatok, a kommunikáció fejlődése mind-mind játékba ágyazódik. A játék saját útja más szempontból osztályoz, de mind a szocializációt, mind az értelmi fejlődést egyaránt tükrözi.

Az egyszerű gyakorló, majd utánzó játékoktól vezet a szimbolikus játékokon keresztül a szabályjáték világába, de ez az út csak elvi hierarchia, a gyakorló játék soha nem hal el, a szimbolikus játékok nagy időszakában már megtalálhatóak az egyszerűbb szabályjátékok.

A játék főbb típusai:

- Gyakorló (funkció) játék
- Szerepjáték

- Dramatikus játék
- Konstruktív játék
- Szabályjáték

A játékban a kisgyermek szinte észrevétlenül tanul, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő pozitív, negatív élményeket. Viselkedését is befolyásolhatja a játék, hisz újra élheti kellemes élményeit, megnyugodhat, kiélheti szorongásait. A kreatív légkör erősíti az ötletek szabad áramlását, a másik gyermek meghallgatását és az alkotó együttműködés kialakulását.

A játék szabadon választott, külső céltól független, melyet örömezés kísér, és amelyben legsokoldalúbban és legtipikusabban mutatkozik meg a gyermek önkifejezése és környezethez való viszonya.

A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékba tagolja. Így válnak kiemelt jelentőségű tájékozódó tevékenységgé a mozgásos játékok, a szerepjátékok, az építő, konstruáló játékok, a szabályjátékok, a dramatizálás és a bábozás, de a gyakorló játék létjogosultságát is tiszteletben tartjuk. Nem választhatók szét egymástól; - a játék folyamata, módja teljes egész. Pedagógiailag egyaránt értékesnek tartjuk a magányos, páros, kisebb vagy nagyobb csoportokban zajló játékot. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, kreativitásukat fejlesztő és erősítő élményt adó tevékenységgé.

A játék valamennyi tevékenységformát magába foglalhatja, ami ebben az életkorban érdekes lehet. A dalok, versek, mondókák, rajzok, kézimunkák segíthetik a játék érzelmi, képzeleti átélését.

A kisgyermek első játszótársa a felnőtt, az óvodapedagógus. Utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítőt, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógusnak személyes példája, hiteles, őszinte viselkedése minta, ösztönző hatású a kisgyermek játéktevékenységére. Követve vezeti a csoport szabad játékát, bekapcsolódik, inspirációt ad szavakkal, kérdéseivel, egy-egy felkínált tárggyal. Tapintatos szemlélője a játéknak. A gyermekek szabad játékához és különböző tevékenységeihez nyugodt kommunikációs teret, ehhez kedvező feltételeket alakít ki.

A csoportszoba tárgyai, berendezése, a játékszerek a belső indítékokból létrejövő játék külső feltételei. A belső tér kialakításakor az esztétikai szempontok mellett figyelembe vesszük, hogy

a bútorok, berendezési tárgyak könnyen mozgathatók legyenek, teret adva a gyermek játékában megnyilvánuló fantáziájának, kreativitásának.

A csoportszobát kuckósan rendezzük be, mert gyermekeinknek körül kerített kis világra, védettségre, meghittsége van szükségük. Egyszerű, áttekinthető és elkülönülésre alkalmas belső teret alakítunk ki, melyet kis paravánok, polcok a gyermekek méretéhez igazodó bútorok tagolnak. Jó minőségű, főként természetes anyagú, esztétikus, a gyermeki képzelet szabad áramlását ösztönző anyagokat, játékszereket biztosítunk.

Minden évszakban sokat játszunk az udvaron, adottságait kihasználva itt is megteremtjük a szabad játék lehetőségét.

Cél

- a gyermekek szocializációjának elősegítése önmaga, társai és a környező valóság játékban történő megismerése által.

Feladatok

- a szabad játék túlsúlyának és folyamatosságának érvényesüléséhez szükséges feltételek biztosítása,
- gyermekek játékban történő önkifejezésének elősegítése,
- a gyermekek szabad képzettársításának, problémahelyzetek önálló megoldásának támogatása,
- valódi játszótársként adjon mintát a játékkapcsolatok alakulásához: mintakövetés, bekapcsolódás, szerepvállalás, kezdeményezés, alkalmazkodás,
- ismerje és segítse elő a gyermekek élményforrásainak alakulását,
- a gyermeki fantázia kibontakozását segítő játékok, játékformák, játékszituációk feltételeinek biztosítása, (anyagok, használati tárgyak, képek, eszközök, játékszerek),
- udvaron egyéb lehetőségek kihasználása mellett a mozgásos játékok kezdeményezése,

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- óvodáskor végére szívesen, önállóan kezdeményeznek játékot, megszervezik a tevékenységet,
- képesek együttműködni, szabályokat felállítani, megállapodást kötni és azokhoz, valamint egymáshoz alkalmazkodni,
- képesek kitartóan, elmélyülten játszani a maguk által alakított játékorientált környezetben,

- tartós társkapcsolatok alakulnak a gyermeki önkifejezés megvalósulása során,
- a kialakult konfliktusok megoldására ismernek megoldási módokat,
- tudnak önállóan, konszenzusos alapon szabályt tartva játszani,
- szívesen kezdeményeznek szabályjátékokat, önállóan is kitalálnak szabályokat.

9.2.Munka jellegű tevékenységek

Keresztyén szellemiségű óvodánkban a munkatevékenységek végzésével célunk a szolgáló élet megalapozása. A gyermekek munka jellegű tevékenysége a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének fontos terepe, az adott feladatvégzéshez szükséges tapasztalatok, készségek, attitűd alakításának fontos lehetősége. Ide tartozik elsősorban a saját személyükkel kapcsolatos önkiszolgálás és az élethelyzetekben való közös együttműködés, a folyamatos megbízások rendszere, az önként vállalt naposi munka. Törekszünk arra, hogy a gyermekek sok mindent kipróbálhassanak, ami az életkori sajátosságaiknak megfelel.

A szeretett felnőttel közösen végzett munkatevékenységek örömmel, büszkeséggel töltik el a gyermekeket, legtöbbször nem is az eredmény motiválja őket, hanem az együttes élmény. A környezet rendbetételében, udvar szépítésében, a babakonyha kitararításában és számtalan más helyzetben felfedezik az esztétikumot, hatással van rájuk az erőfeszítés öröme.

Utánozzák a családban és az óvodában interiorizált mintát, valójában játszanak munkavégzés közben. Lehetőség nyílik mindezek közben a beszélgetésekre, megfigyelésre, szókincsük bővítésére, éneklésre, mondókázásra, mókázásra. Megbízuk a gyermekeket kisebb-nagyobb alkalmi feladatokkal, élvezik, ha sikeresek (pl. üzenet továbbítása). Bevonjuk őket környezetük ápolásába, növények öntözésébe, seprésbe, tevékenységek utáni asztaltörlésbe, kisállatok gondozásába pl. madáretetés, akváriumgondozás.

Célok

- legyen a munkatevékenység pozitív élmény, sikerélmény forrása,
- alakuljanak ki cselekvő tapasztalás útján a munkavégzéshez szükséges szokások, attitűd, jártasságok és készségek,
- segítse elő a közösséghez, környezethez fűződő pozitív viszony kialakulását, annak megóvását, védelmét,
- legyenek képesek saját és mások munkájának megbecsülésére, elismerésére.

Feladatok

- a sokoldalú cselekvő tapasztalatszerzést elősegítő munkaalkalmak feltételeinek megteremtése,
- az önálló munkavégzés lehetőségeinek biztosítása,
- önállóság, felelősségérzet, kitartás, alkalmazkodó-, együttműködő készség fejlesztése
- a munka eszközeinek, azok használatának, a munkavégzés legcélszerűbb fogásainak megismertetése, gyakorlása,
- a balesetvédelmi, higiéniai szabályok megismertetése, betartása, betartatása
- a környezet esztétikumának, rendezettségének átéreztetése, ezzel kapcsolatos komfortérzetük formálása,
- környezettudatos magatartásra, környezetvédelemre nevelés.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- az önkiszolgálást természetes teendőként látják el,
- kialakulnak a környezetük rendben tartásával, óvásával, védelmével kapcsolatos szokások,
- képesek a munkavégzés során együttműködni, alkalmazkodni,
- megjelenik a felelősségtudat, kitartás,
- ismerik a munkaeszközök használatának módját, a legcélszerűbb munkafogásokat,
- kialakulnak a tevékenység által megkívánt baleset-megelőző szokások, vigyáznak saját és egymás testi épségére,
- érzik, tudják, hogy tevékenységüknek hatása van környezetükre,
- értékelik és megbecsülik önmaguk és mások munkáját.

9.3. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

*„Bölcsé teszek, és megtanítalak, melyik úton kell járnod.
Tanácsot adok, rajtad lesz a szemem.” (Zsoltárok 32:8)*

A tanulási folyamat jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, mely a teljes személyiség fejlődését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes környezetben, elsősorban a szabad játékokban és az óvodapedagógus által kezdeményezett egyéb tevékenységi formákban valósul meg. A gyermek a világot komplex módon érzékeli, ezért a tanulást is komplex módon valósítjuk meg. A témák kiválasztásánál elsődleges szempont a gyerekek érdeklődése, előzetes tapasztalatuk, tudásuk. A tevékenységeket probléma-centrikusság, és egy-egy vezető szempont megléte jellemzi. Arra van szükség, hogy maguk fedezzék fel a „csodákat” környezetük valóságából, mert erre éreznek belső késztetést. A játék magával hozza a problémákat, az új élethelyzeteket. Ezek megismerését és megoldását tapasztalataik, emlékképeik, gondolkodásuk, nemegyszer fantáziájuk segíti, eközben tanulnak is. Ebben a folyamatban az óvodapedagógus a gyermekek tanulási képességeinek alakulását követi, személyre szabott pozitív értékeléssel segíti. A gyermekek tevékenységének megfigyeléséből, produktumaik elemzéséből kiindulva segítjük tovább a megismerési folyamatot és az egyéni fejlődésüket.

A családokkal való együttműködésnek, a tanulási folyamatban való esetenkénti részvételüknek és a folyamatos visszacsatolásnak nagy jelentőséget tulajdonítunk pl. érdekes hobbik, népszokások, mesterségek bemutatása, művészeti előadások.

Célok

- fejlődjenek a spontán és a későbbi tudatos tanulást segítő képességeik,
- alakuljon az önálló tapasztalatszerzéshez, problémamegoldáshoz, tanuláshoz fűződő pozitív viszonyuk,
- erősödjön az önálló cselekvés és feladatvégzés iránti kompetenciakésztetésük a sikerélményeik által.

Feladatok

- a szervezett és spontán tanuláshoz szükséges támogató környezet megteremtése pl. élményt nyújtó játék, és egyéb tevékenységek közötti váltás lehetősége, gazdag tárgyi környezet; változatos helyszín, a tanulást segítő köre,

- a különböző képességek fejlesztéséhez a minden érzékszervet foglalkoztató tapasztalás, a felfedezés lehetőségének megteremtése, a kreatív megközelítésre inspirálás,
- azon feltételek biztosítása, melyek révén a tanulási tevékenységet a gyermekek örömmel és önként vállalják fel,
- a szociális tanulás lehetőségeinek megteremtése,
- a gyermekek tanulási tevékenységének személyre szabott, pozitív értékeléssel történő segítése.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- örömmel és önként vesznek részt a tanulási tevékenységben,
- képesek elmélyülten, kitartóan játszani, tevékenykedni,
- kreatív ötleteik vannak a problémamegoldásban,
- képesek a társaikkal és felnőttekkel való együttműködésre,
- képesek rövid ideig tartó szándékos figyelemre,
- alakulóban van türelmük, önfegyelmük.

9.4. A külső világ tevékeny megismerése

Az óvodás gyermek szüntelenül felfedezi környezetét, és eközben számára fontos tapasztalatok birtokába jut. A környezet megismerése révén sokoldalú matematikai tapasztalatokat szerez, hiszen életünk tele van matematikai tartalommal.

A környezettudatos magatartás formálása elsődleges, kiemelve az egyén és a társadalom kapcsolatát, és felelősségét.

A természetszeretetre és védelemre való nevelést lakóhelyünk élővilágának, a helyi értékek megismertetésével kezdjük. A rácsodálkozást követi a természet megszerettetése, majd az érte való cselekvés gyakorlása.

A gyermekek megismerik a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, a szokások, közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, a családi és a tárgyi kultúra értékeit.

Az óvoda udvarán figyeljük az évszakok és az időjárás változásait, gondozzuk a kiskertet. Évszakkal megfelelően tevékenykedünk a gyermekekkel közösen: télen madarakat etetünk, játszunk a hóval, tavasszal rügyeket, hajtásokat figyelünk, csíráztatunk, palántázunk, ültetünk, gereblyézünk, talajt előkészítünk, nyáron locsolunk, homokvárat építünk, gyomlálunk, ősszel terméseket gyűjtünk, falevelet gereblyézünk, udvart rendezünk, betakarítjuk a kiskert terméseit.

Tevékenységeink során mindent megnézünk, megfogunk, beszélünk róla, használunk nagyítót, kis kosarat, kis seprűt, lapátot, ásót. Észrevesszük a madarakat, a kis bogarakat, lepkéket, hangyákat, ásás során gilisztát figyelünk.

Sokat beszélgetünk, a gyermekek élményeit, mondanivalóját elsődlegesnek tekintjük. A kötöttségektől mentes gondolkodást és a beszédkedv támogatását fontosnak tartjuk. Fontosak vagyunk egymásnak, így segítjük elő, hogy a gyermekek önálló véleményt alkothassanak környezetükről, a szépségről, különlegességről.

Az emberek és a természet világával való ismerkedésünk során élünk az információs és kommunikációs technika eszközeinek használatával is. IKT eszközöket minden esetben az óvodás korú gyermek életkori sajátosságaihoz, kíváncsiságukat figyelembe véve és megfelelő mérték mentén haladva alkalmazzuk, elsődlegesen az óvodapedagógusi munka felkészülő, tervező szakaszában, pl. CD lejátszó, fényképezőgép, internet, laptop, projektor.

Célok

- szerezzenek olyan tapasztalatokat a külső világ felfedezése során, amelyek révén képessé válnak az életkoruknak megfelelő eligazodásra, kialakuljon pozitív érzelmi viszonya a természeti, társadalmi, tárgyi világ értékei iránt. A környezet megismerése közben a gyermekek felfedezik, megszeretik Isten csodálatos teremtésének szépségeit.
- Ismerjék meg a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, a keresztyén értékekkel egyező néphagyományok és szokások, a családi-, a tárgyi kultúra értékeit, megtanulják ezek szeretetét, védelmét is
- alakuljon bennük a természet, az élet tisztelete, az élőlények iránti szeretet, kímélet, a gyermekek minél több érzékszervi és mozgásszervi tapasztalatot szerezzenek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetből életkoruknak megfelelő szinten, biztonsággal igazodjanak el környezetükben, érezve azt a felelősséget, hogy a természet és a környezet megóvásában nekik is fontos feladatuk van
- a természeti környezet megismertetése: az élő természet szépségének, esztétikumának, ökológiai összefüggésének megismertetése,
- legyenek tapasztalataik a szűkebb és tágabb természeti, emberi, tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól, ezért fontos, hogy a tapasztalatszerzés a valódi környezetükben történik: a csoportszobában, az óvoda kertjében, a szabad természetben
- megtanítjuk őket szépnek látni, értékelni és megbecsülni a természetet és ezáltal alakul viselkedéskultúrájuk, valamint a természethez való viszonyuk

- kerti munka megkedveltetése is hozzátartozik mindennapi életünkhöz, mely tevékenységek közben is (ásás, gereblyezés, kapálás, söprögetés, magvetés, ültetés, locsolás) lehetőség nyílik a bőséges tapasztalatszerzésre
- alakuljanak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti, társadalmi környezet megóvásához és megbecsüléséhez szükségesek,
- fogalmazzák meg a környezetről szerzett tapasztalataikat az adott beszédhelyzethez alkalmazkodva.

Feladatok

- a folyamatos, cselekvő tapasztalatszerzés biztosítása a közvetlen és tágabb természeti környezetről,
- a környezet szépségének felfedeztetése, megóvására nevelés, a természetvédelem, környezetvédelem fontos feladatunk: globálisan gondolkodni – lokálisan cselekedni alapelv érvényesülését és szokássá válását kisgyermekkorban kell elkezdni
- az ember alkotta mesterséges környezetben való eligazodás segítése, a környezetkultúra, környezettudatos megatartás alakítása,
- a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatása a környezet formai és mennyiségi viszonyainak felfedezésével,
- annak felismertetése, hogy környezetünknek magunk is alakítói vagyunk (élősarok, teremdszítés, esztétikai érzék fejlesztése),
- a testséma és térpercepció fejlesztése,
- az évszakok változásának érzékelésével, az ünnepek a népi megfigyelések, a készülődés örömeinek megéreztetése,
- keresztyén értékeink szerint a teremtett világ szépségeinek felfedeztetése,
- nemzeti kultúránk, hagyományaink játékba ágyazott felidézésével a hazaszeretetük, szülőföldhöz tartozásuk erősítése.
- társadalmi környezet megismertetése: a gyermekhez legközelebb álló közösség a család. (Isten szeretete abban is megmutatkozik, hogy nem kell egyedül élnünk, mert szülőket adott nekünk, akik gondoskodnak rólunk, szeretettel vesznek körül. A gyermekeknek segítünk abban, hogy a családi környezet zárt világából kikerülve, az óvodába, új környezetükbe beilleszkedhessenek)

- az óvodapedagógus feladata, hogy kihasználjon minden spontán lehetőséget a gyermek fejlesztésére: megfigyelésre, csoportosításra, halmazképzésre, számlálásra, mennyiségi összefüggésekre, irányok megkülönböztetésére, névutók használására, hasonlításra, viszonyításra, logikus gondolkodásra, térbeli és síkbeli formák, alaki, nagyságbeli érzékeltetésére.
- az óvodapedagógus irányításával szerzett ismeretek formáját minden esetben a gyermek érettsége és az adott téma határozza meg.
- az óvodapedagógus tanítsa meg a gyermeket rácsodálkozni a teremtett világ szépségeire, minél több alkalmat biztosítson az élményszerű megtapasztalásra, láttassa meg a gyerekekkel, hogy amit Isten teremtett az jó és szép, fontos, hogy ébressze fel a gyerekekben a feladattudatot és biztosítson időt, alkalmat, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- a gyermekek pozitívan viszonyulnak az őket körülvevő természeti környezethez, óvják azt,
- az ember alkotta közvetlen környezetben képesek tájékozódni,
- családjukról, önmagukról, lakóhelyükről megbízható tudásuk van,
- az évszakok változását, napszakokat ismerik, aktívan, örömmel vesznek részt a néphagyományhoz, hitélethez, kapcsolódó ünnepeken,
- képesek ok-okozati összefüggések felismerésére, megfogalmazására,
- képesek cselekvéses úton különféle dolgok csoportosítására, ahhoz szempontok találására,
- tudnak számlálni, mennyiségeket, térbeli viszonyokat megkülönböztetni.
- ismerik az évszakokat és jellegzetességeiket, tudják, hogy a növények fejlődése és az időjárás között összefüggés van
- önállóan gyakorolják a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit,
- ismerik és követik a viselkedés szabályait, a közösségi élet szabályai alapszabályaként épüljön be viselkedésükbe
- megnevezik saját testrészeiket, érzékszerveiket,
- ismerik a színeket,
- ismerik a környezetükben működő intézmények rendeltetését

- ismerik az őket körülvevő környezeti világot és a szolgáltatásokat pl.: templomunkat, a lelkipásztor munkáját, orvosi rendelőt, a doktor munkáját, fodrászatot, péket, iskolát, bölcsődét, piacot stb.
- környezetükben lévő matematikai összefüggéseket felismernek, matematikai fogalmaik alapszinten a számosság tekintetében kialakultak (10-ig számlálnak, összehasonlítanak mennyiség, nagyság, forma, szín szerint), valamint megkülönböztetnek irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat.

9.5. Verselés, mesélés

A mindennapos mesélés, verselés, mondókázás a kisgyermek egészséges lelki fejlődésének egyik legfőbb segítője. A mese és a vers örömforrás, esztétikai- és társas élmény, az ismeretek megszerzésének sajátos módja. Nyelvi és gondolati szinten is nagy belső energiákat mozgósít. A jó mese tanít, a bennünket körülvevő világról és rólunk szól, melynek hallgatása során a gyermekek egy jól működő, az egész világot átható renddel találkoznak. Az értékes népmesék biztosítják a gyermeki érdeklődés fenntartását a természeti és társadalmi környezet, és önmaga iránt. A mese képi és konkrét formában, - esetenként a bábozás, interaktív mesélés, dramatizálás eszközeivel - feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a megfelelő viselkedésformákat. Segíti a kulturális értékeket élvező, értékelő felnőtté válás, valamint a *keresztény erkölcs motiválta cselekvések érzelmi megalapozását*.

A játék és a mese a gyermek anyanyelve: segítségükkel tájékozódik az őt körülvevő világban, általuk szerzi meg az életről szóló tudást.

Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van. Az irodalmi alkotások kiválasztásakor műfaji-, tartalmi-, stílusbeli változatosságra és sokszínűsége törekszünk, így minden gyermek megtalálhatja a neki tetsző, őt leginkább megszólító alkotást. Jelentősége túlmutat a gyermekkoron, krízishelyzetekben valódi lelki erőként, támaszként jelenik meg. Népünk bölcsességét kikristályosodott formában hordozó népmeséink szemléletes magyarázatot adnak a világ egészéről, az emberi természetről. Ápolják

a transzcendenshez vezető utat, hiszen az átélés szintjén a mese és a hit közös lényege az, hogy mindkettő kísérlet önmagunk elhelyezésére a világmindenségben.

Célok

- a mese sajátos hatásrendszerével a valóság teljesebb megismerésének elősegítése,
- a hangokkal, szavakkal, később a kifejezésekkel való játék (ritmus, rím- és szókedvelés)
- a képzelet intenzív fejlődése,
- gazdagodjon verbális kifejezőképességük, belső képi világuk, a gyönyörködtetésén és érzelmeiken keresztül növekedjen empatikus képességük,
- az értelmi fejlődés eredményeként képesek a nyelvi jelek sajátos értelmezésére (többértelműség, szójátékok stb.)
- alakuljanak az irodalmi érték befogadásával kapcsolatos szokások.

Feladatok

- az érzelmi biztonságot nyújtó, derűs légkör megteremtése, - ahol meghitt személyes kapcsolatot alakít ki a gyermekekkel, - és élményt nyújt az alkotások képszerű, fantáziára ható bemutatásával,
- a mindennapi mesélés, verselés nyugalmas színterének, szertartásainak megteremtése,
- a gyermekek mindennapjaihoz, élményvilágához igazodó népmesék, versek, mondókák, kortárs irodalmi alkotások kiválasztása,
- műválasztás alkalmával figyelembe venni a témát, életkori fejlettséget, terjedelmet, nyelvezetet, illusztrációt, alkalmat, helyet, időt
- a klasszikus és modern írók, költők irodalmi alkotásai közül olyanokat választani, melyek jó kritikával rendelkező kötetekből származnak, nyelvi és tartalmi szempontból igényesek és az óvoda keresztyén értékrendjéhez igazodóak
- a gyermekek számára az irodalmi élményeik újra alkotásához, bábozáshoz, dramatizáláshoz esztétikus, szimbolizált eszközök biztosítása,
- a gyermekek által kezdeményezett spontán lehetőségek kihasználása, a természetes beszéd és kommunikációs kedv fenntartása, a gyermeki kérdések megválaszolása,
- a gyermekek saját vers és mesealkotásának ösztönzése, kombinálása egyéb tevékenységekkel,
- a pihenés előtti mesélés, verselés nyugalmának, meghittségének megteremtése.
- a saját mese, vers repertoár gazdagítása, az előadásmód folyamatos munkálása.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- megszilárdulnak a mese – vershallgatáshoz kapcsolódó szokásaik
- szókincsükben, mondatalkotásukban megjelenik a mesék, versek irodalmi nyelvezete
- képessé válnak az irodalmi élmény befogadására
- képesek ráhangolódni, és figyelmesen, csendben végighallgatni a mesét
- rajzaikat és kézműves tevékenységeiket is ösztönzik irodalmi élményeik
- képesek azonosulni az irodalmi művek szereplőivel
- képesek kitalálni mesét, verset, mondókát; önállóan is kezdeményezni mesélést, verselést, mondókázást,
- esztétikai érzékük formálódik, érzékelik a szavak szépségét, humorát.

A tevékenységforma tartalmi elemeinek kiválasztásánál felhasználjuk *A Református Óvodai Nevelés Keretprogramja* módszertani ajánlásait.

9.6. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A zenei anyanyelv az óvodás korú gyerekek legbensőbb megnyilvánulása, az érzelmek hordozója, a képzelet előidézője, a kreativitás megnyilvánulási lehetősége. Magában hordozza a környezet hangjainak megfigyelését, az ölbeli játékokat, a népi gyermekdalokat. Az éneklés, az énekes játékok felkeltik a gyermekek zenei érdeklődését, formálják zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, tovább élését segítik.

Az énekes népi gyermekjátékok sokaságával alapozzuk meg a zenei anyanyelvet. A kisgyermek hallása, ritmusérzéke a rendszeres játék és éneklés hatására spontán fejlődik.

Néphagyományaink őrzése mellett a Kodály alkotta módszer folyamatosan megújulva, megtartotta kapcsolatát az életre neveléssel. Az éneklésre, zenélésre vagy körjátékok játszására napközben bármikor adódhat lehetőség, ezért az óvodapedagógus mindig készen áll egy-egy helyzet kihasználására. Támogatja, bátorítja a gyermekek próbálkozásait a maguk által kitalált, esetleg halandzsa szöveggel megformált alkotásokra.

A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, a hitélethez, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint egyházi ünnepekhez fűződik.

A református óvodai nevelés óriási lehetősége, hogy a bibliai történetek megismertetésére a református zenei anyanyelvet is felhasználhatjuk.

Fontos, hogy a református óvoda keresztyén szellemisége a zenei nevelésen keresztül is áthassa az egész napot. Ennek lehetősége az áhítatokon kívül az éneklésben rejlik.

Célok

- legyen örömforrás a közös éneklés, a közös játék, a zene és a gyermektánc,
- fejlődjön zenei ízlésük, mozgáskultúrájuk,
- alakuljon zenei képességük, kreativitásuk,
- magyar népzenei kultúránk sajátos ritmus-és dallamvilágának elültetése a gyermekekben.

Feladatok

- a népi játékaink, dalaink élményszerű közvetítése, zenei ízlésformálás és a zenei anyanyelv megalapozása (népzene, népdal, népszokások, népi hangszerek),
- a dallam, a ritmus és a mozgás szépségének, a közös éneklés örömeinek megéreztetése;
- a zenei alkotókedv felébresztése, támogatása,
- zenei képességek és készségek fejlesztése utánzás és játékos gyakorlás útján,
- igényes zenei kultúrát képviselő népi gyermekdalok, dalos játékok, mondókák, ölbeli játékok, népdalok, kortárs művészeti alkotások válogatása,
- önismeretük, önállóságuk, önfegyelmük fejlesztése az egyéni képességek megismerésével és a szerepvállalás segítségével,
- érzelmi, esztétikai élmények nyújtása az igényes zenehallgatással.
- az óvodapedagógus énekeljen gyakran a gyerekeknek olyan zsoltárokat, dicséreteket, amelyeket nem szán elsajátításra, de szövegüknél és dallamuknál fogva mégis magával ragadók.

Fontos, hogy a református óvodánk keresztyén szellemisége a zenei nevelésen keresztül is áthassa az egész napot. A keresztyén ember számára az egyházi ének egyúttal olyan imádság, amely Istent magasztalja. Egy adott tevékenységi formához hozzákapcsolhatunk egy-egy éneket és kihasználhatjuk azok rendszeres visszatéréséből adódó lehetőségét

- áhítatra hívó és áhítatból kivezető énekkel,
- imádság előtti és utáni énekkel,
- étkezés előtti és utáni ének,
- elalvás előtti énekkel,
- név-, vagy születésnap megünneplése áldást kívánó énekkel.

A keresztyén énekek kiválasztásánál az óvodapedagógus feladatai:

- **szöveg szerint:** olyan énekeket válogasson, amelyeknek szövege érthető, viszonylag rövid, bibliai történetekhez kapcsolódik, alkalmazkodik az ünnepek aktualitásához.,
- **dallam szerint:** az ének dallama is szép legyen és értékes, szolgálja a zenei ízlés alapozását, feleljen meg a gyermekek hangterjedelmének és énektechnikai követelményének.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- szívesen, örömmel, gátlások nélkül énekelnek, használják az ütőhangszereket,
- maguk is kitalálnak, alkotnak dallamokat, szövegeket, táncmozdulatokat,
- képesek az egyszerű szerkezetű és ritmusú mondókák, dalok egyenletes lüktetését, ritmusát hangoztatni, különböző mozgásokkal, játékos utánpótlásokkal, tapssal, járással kifejezni,
- tudnak harmonikus, szép mozgással kíséni különböző mondókákat, dalokat, változatos térformákat alakítani az óvodapedagógus segítségével,
- ismerik szűkebb és tágabb környezetük hangjelenségeit, képesek hallás után megkülönböztetni azokat,
- felismerik a hallott dalok dinamika, hangerő és hangmagasság szerinti különbségeit,
- az ismert dalokat felismerik dúdolásról, hangszerről jellegzetes részletei alapján,
- mozgásuk esztétikus, kifejező.

A tevékenységforma tartalmi elemeinek kiválasztásánál felhasználjuk *A Református Óvodai Nevelés Keretprogramja* módszertani ajánlásait.

9.7. Mozgás

A 3-7 éves gyermekekre jellemző a nagyfokú motorikusság. Ebben az életkorban a gyermekek leginkább a mozgás, a tevékenység által szereznek információt környezetükről. Fejlődési sajátosságuk, hogy szeretnek mozogni, játékaik nagy része is mozgásos játék. A mozgásos cselekvések révén fejlődnek a természetes mozgásformák, és vele azok a pszichikus funkciók is, amelyek a kognitív és szociális képességek fejlődése szempontjából elengedhetetlenek. A mozgás elősegíti a gyermeki szervezet egészséges fejlődését, növeli teherbíró és ellenállóképességét.

Fontos szerepe van az egészség megőrzésében, megóvásában, kiegészíti az egészséges életmódra nevelés hatását.

A mozgás, mint a gyermekek egyik fő tevékenységi formája a nagy mozgásoktól a finommotoros manipulációig mindent magában foglal.

A mozgás nemcsak a tevékenységforma keretein belül valósul meg, hanem az egész napi gyermeki tevékenységbe szervesen illeszkedik. Sokszínű, és örömteli, érzelmi biztonságban zajló mozgásformákat, játékokat kínálunk fel. Az ugrás, ugrándozás, futás, járás, bújás, egyensúlyozás, a labdával való ügyeskedés, az állatok, mesealakok mozdulatainak utánzása, egy sor olyan hagyományos népi és testnevelési játék nélkülözhetetlen eleme, ami a legtermészetesebb mozgásbiztonság-erősítő, önként és örömmel végzett gyakorlása.

A szabad játékba ágyazott mozgástevékenységeket kiegészítik az óvodapedagógus által irányított mozgástevékenységek. Ezek együtt hatnak a gyermek személyiségének fejlődésére, mint pl.- pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás.

Ha az időjárás engedi, sokat tartózkodunk a szabadban és ott játszunk, mozgunk, tornázunk. Törekszünk a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására.

Célok

- alakuljon ki a gyermekek játékos mozgáshoz való pozitív viszonya, szívesen, örömmel vegyenek részt a szabad és kötött tevékenységekben,
- fejlődjenek testi képességeik, alakuljanak mozgásbeli jártasságaik, készségeik, képességeik,
- fejlődjön önismeretük, önállóságuk, együttműködési képességük.

Feladatok

- változatos testmozgások beépítése az óvodai tevékenységekbe,
- a mozgáshoz való pozitív viszony megalapozása sikerélmény biztosításával, helyi adottságok kihasználásával,
- a mindennapi játékos egészségfejlesztő testmozgás megszervezése,
- mozgástapasztalatok bővítése, mozgáskészség alakítása spontán szabadjáték keretében, illetve irányított mozgástevékenység során
- a nagymozgások fejlesztése (járás, futás, ugrás, mászás, kúszás, csúszás) változatos játékokban, körülmények között, kézi szerek és különböző tornaszerek alkalmazásával,
- a mozgás által az értelmi és testi képességek fejlesztése, testkép, testséma alakítása,
- a kitartás és a szabálytudat erősítése,
- a gyermekek ösztönzése képességeik kipróbálására,
- a baleseti lehetőségek kiküszöbölése, erre a gyermekek figyelmének ráirányítása.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Igénylik, és szívesen végzik a mindennapi, játékos mozgást, kitartók benne,
- szeressenek mozogni, legyenek kitartók a mozgásos játékokban,
- tudnak néhány mozgásos játékot (futó-, fogó-, labdajáték) irányítás nélkül is játszani,
- tudnak térben tájékozódni, ismerik az irányokat,
- önfegyelmük, figyelmük, önbizalmuk megerősödik, képesek a szabályok betartására,
- testi képességeik életkoruknak és egyéni sajátosságaiknak megfelelően fejlettek,
- tudnak a mozgásos játékokban, feladatokban társaikhoz alkalmazkodni.

9.8. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A gyermekek megtanulják észrevenni az Isten által teremtett természet szépségeit, az ember és a természet harmóniájának esztétikáját, az emberi alkotások értékét.

Gyermekkorban az érzéki megismerése a főszerep, főként képekben fogja fel a világot a kisgyermek. Rendszerint hároméves kora körül rájön, hogy az így kialakult képzetei kivetíthetők. A környezet képi megismerése a személyiségfejlődés fontos eszköze, ezért úgy szervezzük az életterüket, hogy a vizuális élmények hatni tudjanak rájuk.

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés fontos szerepet kap mindennapjainkban. Maga a tevékenység –s ennek öröme– a fontos, valamint az igény az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Az alkotó tevékenységhez olyan légkör szükséges, ahol előtérbe kerül a természet, a világ megismerésében a látási, mozgási, tapintási, szaglási, hallási érzékelés összerendezése, a tér, forma, szín egységében. Az óvodai oldott légkörben előtérbe kerül a gyermek alkotó-befogató képességének, fantáziájának, kreatív gondolkodásának az esztétikumra való érzékenységének alakítása. Az egész nap folyamán rendelkezésükre áll a lehetőség, hogy meg tudják formálni elképzeléseiket, próbálkozásokat tehetnek mindenféle érdekes anyag megmunkálásával, vágással, tépéssel, gyúrással, fűzéssel, ragasztással, nyomat hagyással stb.

Lehetőségük nyílik a művészeti ágak megismerésére, kézműves-technikák kipróbálására, kézműves-sarkok kialakítására.

Az ábrázoló tevékenység legfőbb feltétele, hogy minél több alkalmat adjunk az élményszerzésre. Ez nem csupán abból áll, hogy kirándulni megyünk, bibliai történeteket mondunk, mesélünk, hanem főként abból, hogy figyelmüket ráirányítjuk a jelenségekre.

A közös játékkészítés során, valóban megtapasztalhatják, hogy mi rejlik az anyagokban, hogyan kel életre a rongy, a csuhé, kóré, hogyan lehet fonalból tarisznyát szöni, fonni, csomózni, száraz terményekből állatseregletet készíteni. Mindenféle eszközzel szívesen dolgozunk, krétával, festékekkel, agyaggal, papírral, fonállal, gyapjúval, terménnyel, fával, kővel, homokkal, vízzel játszunk. Ábrázolni, kézimunkázni játékidőben, gyermeki, vagy óvodapedagógusi kezdeményezésre is lehetséges.

Az elkészítés folyamata is játék, s az elkészült tárgy, kép, kézimunka játékszer lesz, lehet valamelyik ügyességi vagy szimbolikus játékban. Az eredményt nem minősítjük. Az elkészített munka érték. Szívesen díszítjük vele a csoportszobát, valamint az öltözői falitáblát, hogy a szülők is gyönyörködhesseken benne. Törekszünk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényeken való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

A csoportszobában rendelkezésükre áll kisszekrény, polc, ahol a barkácsoláshoz szükséges eszközöket, anyagokat, felszereléseket tároljuk.

Célok

- legyen természetes örömforrás számukra a vizuális manipuláció és önkifejezés,
- fejlődjön finommotorikájuk, eszközhasználatuk és a koordinációs képességük,
- fedezzék fel környezetük szépségét, formagazdagságát,
- fantáziájuk segítségével tudják kifejezni érzelmeiket, elképzeléseiket, emlékképeiket,
- örömmel vegyenek részt a csoportot díszítő tárgyak, képek elkészítésében, ünnepi alkalmak előtt a teremdíszítésben,
- játékuhoz elképzeléseik, igényeik szerint tudjanak kiegészítő eszközt, díszletet készíteni.

Feladatok

- a gyermeki vizuális tapasztalatszerzés biztosítása,
- nyugodt, biztonságos feltételek, alkotó légkör megteremtése,
- elegendő idő biztosítása egy-egy tevékenységhez,
- változatos technikák, anyagok, eszközök biztosítása és használatának megismertetése,
- az esztétikai érzék fejlesztése és ízlésformálás,
- a gyermekek tervezhető alkotó, alakító tevékenységének differenciált fejlesztése,
- a vizuális tevékenységekkel kapcsolatos szokások kialakítása,
- a gyermekek biztatása, dicsérete, bátorítása útmutatás adása, ahol kell segítségnyújtás,
- kreatív megoldások támogatása,
- műalkotásokkal, népi ábrázoló eszközökkel, anyagokkal, technikákkal, motívumokkal való ismerkedés,
- az ábrázolást előzze meg élménynyújtás, Isten csodálatos alkotásai, a teremtett világ természeti szépségeire való rácsodálkozás.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Kialakulnak a vizuális tevékenységekkel kapcsolatos szokások,
- Képesek a gazdag színhasználatra, és változatos formák alkalmazására
- Ismernek és önállóan tudnak különböző technikákat alkalmazni egyszerű játékok, kellékek készítésénél,
- Képesek az alkotás örömeinek átélésére egyéni és csoportos formában,
- Képesek a vizuális önkifejezésre,

- Életkoruknak és egyéni sajátosságaiknak megfelelő mértékben kialakul finommotorikájuk, szem – kéz, kéz – kéz koordinációjuk,
- Kialakul a síkban és térben való tájékozódás képessége.

10. AZ ÓVODA PEDAGÓGIAI DOKUMENTUMAI

10.1. Az óvoda Pedagógiai Programja

10.2. Az óvodai csoportnapló

Az óvodai csoportnapló az óvoda pedagógiai programja alapján a nevelőmunka tervezésének dokumentálására szolgál. Az óvodai csoportnapló tartalmazza:

- a gyermekek nevét és óvodai jelét,
- összesített adatokat a fiúk és lányok számáról, ezen belül megadva a három év alatti, a három–négyéves, a négy–öt éves, az öt–hatéves a hat–hét éves gyerekek számát, a sajátos nevelést igénylő gyermekek számát, továbbá azon gyermekek számát, akik bölcsődések voltak,
- a nevelési évben tankötelessé váló gyermekek nevét,
- a napirendet, a napirend szerinti tevékenységek időtartamát és a tevékenységeket,
- a hetente ismétlődő közös tevékenységeket tartalmazó heti rendet napi bontásban,
- beszoktatási tervet, a csoport szokás- és szabályrendszerét
- nevelési éven belüli időszakonként a nevelési feladatokat, a szervezési feladatokat (egészséges életmód alakítása, egészségnevelési feladatok, játék, közösségi nevelés feladatai, munka jellegű tevékenységek), ennek reflexióit
- a gyermekek fejlődését elősegítő tartalmakat az alábbi bontásban
- éves tervet
 - verselés, mesélés,
 - ének, zene, énekes játék, gyermektánc,
 - rajzolás, festés, mintázás, kézi munka,
 - mozgás,
 - a külső világ tevékeny megismerése, a környezeti nevelés feladatai
 - bibliai történetmondás, hitéleti tevékenységek
- tematikus tervet és az ehhez tartozó reflexiót

- éves értékelés
- az értékeléseket, a hivatalos látogatásokat (a látogatás célja, időpontja, a látogató neve és beosztása),
- feljegyzés szülői értekezletekről (időpont, téma, esetleges határozatok)
- feljegyzés családlátogatásokról
- szülői beleegyező nyilatkozat az intézményen kívüli tevékenységekhez (séták, kirándulások)
- adatvédelem

A csoportnapló ellenőrzésének szempontjai:

- a gyermekek életkorára és fejlettségi szintjére alapozott célok, feladatok
- a tevékenységek tervezése, a megvalósulás értékelése (reflexió)
- nevelési tervek és azok megvalósulását tartalmazó reflexiók negyedévente (szeptember-október-november; december-január-február; március-április-május; június-július-augusztus)
- a tervezési ciklusok határidejének betartása, folyamatos bejegyzések megléte
- pontos adatkezelés
- az intézmény sajátos arculatának megjelenése a mindennapi tervező munkában

10.3. A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció

A gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát.

Tartalmazza:

- a gyermek anamnézisének
- a gyermek fejlődésének mutatóit (érzelmi-szociális, értelmi, beszéd-, mozgásfejlődés), valamint az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket
- a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt

- amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait
- a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait
- a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket
- a szülő aláírásával igazolja, hogy a gyermekéről készült feljegyzések tartalmát megismerte

A mindennapi tevékenységekben zajló óvodapedagógusi megfigyelések a gyermekek természetes életének zavarása nélkül adnak alkalmat mozgásos, értelmi és szociális képességeik, egyéni fejlődési ütemük megismerésére. Kiegészülnek e megfigyelések a gyermeki produktumok elemzésével, családlátogatások, szülőkkel folytatott megbeszélések tapasztalataival is.

Hangsúlyozzuk, hogy a megfigyelések hosszabb időt ölelnek fel, valóságosabb képet adva az egyenetlen, megtorpanásokkal, majd erőteljesebb ugrásokkal jellemezhető gyermekkori személyiségfejlődésről. A fejlődésben megmutatkozó sajátosságok értelmezése mindig holisztikusan² történik, és figyelembe veszi az ok-okozati együtthatókat.

A nevelőmunka tervezése, elemzése, értékelése, az egészségesen fejlődő gyermekekről szerzett ismereteknek, előrehaladásuk mértékének megfigyelése, írásos dokumentálása minden óvodapedagógus kötelessége.

Az óvodapedagógusok feladata félévente tájékoztatni a szülőket gyermekük aktuális fejlettségi állapotáról, fejlődési üteméről, az esetleges problémákról. A gyermekek aktuális cselekvéseit, magatartását, létrehozott alkotásaikat, feladatmegoldásukat a pozitívumok előtérbe helyezésével, konkrétan értékeli.

10.4. Óvodai felvételi- és előjegyzési napló

A dokumentum az óvodába jelentkező gyermekek adatait tartalmazza egy-egy nevelési évre.

Megtalálható az intézményvezetőnél.

² A holisztikus szemléletű pedagógia olyan nevelés, fejlesztés, amely az embert a maga teljességében: testi, lelki, szellemi és szociális egységében szemléli.

10.5. Házi rend

Az intézménybe járó gyermekek védelmének érdekében hozott szabályokat, az óvoda szokásait, hagyományait, ünnepeit, valamint a hiányzás (gyermekek) igazolásának szabályait tartalmazza.

10.6. Szervezeti és Működési Szabályzat és mellékletei

Az intézmény működésével kapcsolatos általános és konkrét alapelveket és szabályokat rögzítő dokumentum, mely vonatkozik az óvodával kapcsolatba kerülő valamennyi résztvevőre. Tartalmazza a feladat- és hatásköröket, a helyettesítés és az ellenőrzés rendjét. Mellékletét képezi a **Panaszkezelési Szabályzat és a munkaköri leírás minták.**

Megtalálható az intézmény Fenntartójánál, az intézményvezetőnél, valamint az óvoda honlapján.

10.7. Óvodai törzskönyv

10.8. Éves munkaterv

10.9. Éves beszámoló

A mindenkor hatályos jogszabályoknak megfelelően elkészítve

10.10. Honvédelmi Intézkedési Terv

10.11. Az óvodapedagógusok által használt dokumentumok:

Felvételi- és mulasztási napló

A felvételi és mulasztási napló tartalmazza a gyermek személyes adatait, az oktatási azonosítóját, a szülők elérhetőségét, valamint a jelen-, illetve igazolt és igazolatlan távollétet.

Óvodai csoportnapló

A gyermek személyiségét nyomon követő személyiség lapok

11. EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK

Az egészség-, és környezeti nevelés óvodás korban kiemelt jelentőségű.

- Mintakövetés által, biztonságot, egészséges életfeltételeket, személyiségfejlesztő tevékenységeket, és napirendet biztosító közegben valósul meg.
- A gyermekek egyéni különbségét tiszteletben tartó, személyre szóló gondoskodást, nevelést jelent, melynek **tevékenységformái:**
 - ~ **a szabad játék,**
 - ~ **az egészséges életmódot alakító cselekvések gyakorlása,**
 - ~ **mindennapos mozgásfejlesztő tevékenységek,**
 - ~ **a környezettel harmóniát teremtő spontán tapasztalások.**
- Az óvodás gyermekekhez érzelmvilágához közelálló formában, kutató, felfedező, gyönyörködő szemlélettel közelítünk a természeti környezethez, növényekhez és állatokhoz, ami érzelmi kötődést teremt, természetessé válik számukra azok védelme és tisztelete.
- Az óvoda építészeti, tárgyi kialakítása, működése környezettudatosságot tükröz, kiemelten figyelmet kap az anyagok újra hasznosítási lehetősége, takarékos felhasználása, a környező élővilág és épített környezet védelme, a használati tárgyak, eszközök minősége és biztonságossága.
- A másság elfogadása természetes módon valósul meg nevelési rendszerünkben, erre neveljük gyermekeinket. Az óvoda elfogadó, bátorító miliójével pozitív életszemléletet közvetítünk, ahol természetes a fejlődésbe vetett hit csakúgy, mint a személyes tulajdonságok értékének elismerése.
- Valljuk, hogy a gyermekek pozitív énképének, önismeretének alakításával a világra nyitott, öntevékeny, önmagáért és a közösségért felelősséget vállaló gyermekeket nevelünk.
- A gyermekek testi épsége, egészségük megőrzése valamennyi óvodai dolgozó cselekedeteit, magatartását, attitűdjét meghatározza. A gyermekek érthető formában, játékosan, rendszeresen gyakorolhatják a veszélyhelyzetek elkerülését, és az egészségmegőrző tevékenységeket pl. tisztálkodás, orrfújás, egészséges ételek fogyasztása, testápolás, pihenés, mozgásos tevékenységek.

- A szülők számára egészségmegőrző, környezetvédő programok, rendezvények, előadások nyílt napok formájában közvetítjük mindezen elveket és tartalmakat, melyeket a PP Függeléke és az Óvodai Munkaterv tartalmaz.

12. A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

Az egyenlő bánásmód követelménye és esélyegyenlőség előmozdítása akkor valósulhat meg, ha általánossá válik az a gyakorlat, hogy minden gyermeknek vele született joga van az emberi méltósághoz. Ezért az egyenlő hozzáférés megteremtése, a gyermeki jogok biztosítása elengedhetetlen.

Célok

- a teljes körű, minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása a célcsoport körében,
- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beiratásának támogatása,
- a nevelésbe történő bekapcsolódás feltételeinek biztosítása.

Intézkedések

- A szülők munkába állását lehetővé tévő nyitvatartás kialakítása.
- Felvételi kérelmek elbírálásának kiemelt szempontja az esélyegyenlőség.
- Integrációt elősegítő csoportalakítás (olyan csoportalakítási elvet kell választani, amely biztosítja a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek arányos eloszlását).
- A gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása, a többi gyermek érdekeinek figyelembevételével, és érzelmeik tiszteletben tartásával.
- Az igazolatlan hiányzások minimalizálása, okok feltárása.
- Intézményi kapacitások fejlesztése, szemlélet, látókör bővítése.
- Pedagógus módszertani kultúrájának megújítása, korszerű, kultúraazonos pedagógiai eljárások konfliktuskezelési technikák elsajátítása.
- A továbbképzések kiválasztásánál az egyéni bánásmódot, differenciált nevelést – helyezzük előtérbe (az integrációs programokat, formákat, módszereket terjesztjük).
- A belső kommunikáció hatékonyságának biztosítása.
- Egyenlő hozzáférés biztosítása az óvodai neveléshez kapcsolódó szolgáltatásokhoz.
- Egyéni foglalkozásokon való részvétel biztosítása, egyéni fejlesztési terv alapján – esetmegbeszélések.

- Anyagi támogatás biztosítása (fenntartói, alapítványi, pályázati).
- Egészségügyi szűrővizsgálatok kezdeményezése, megszervezése, gyermekorvosi, védőnői tanácsadás.
- A gyermek fejlődésének nyomon követése, regisztrálása.
- A szülők számára az együttműködő partnerekkel kialakított közös programok szervezése.
- Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel.
- Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése, illetve szervezése (ruhák, játékok, könyvek gyűjtése, adományozása, kölcsönzése; kirándulások, táborok szervezése; rendezvények látogatása).
- A szociális ellátórendszerrel való aktív együttműködés (egyetlen gyermek se maradjon ki az óvodából a szülők szegénysége, az óvoda által kért természetbeni és pénzbeli hozzájárulások fedezetének hiányában).
- Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel, különösen az alábbiakkal:
 - ~ gyermekjóléti, családsegítő szolgálat (a szülők támogatása, erőforrásainak feltárása),
 - ~ védőnői hálózat (a gyermekek óvodai beiratásának támogatása; korai képességgondozással kapcsolatos tanácsadás),
 - ~ szakszolgálatok (konzultációk a gyermek fejlődéséről, fejlesztési terv közös kidolgozása, szolgáltatások biztosításának megtervezése és biztosítása),
 - ~ civil szervezetek (a gyermekek óvodai beiratásával, a hiányzás csökkentésével, iskolaválasztással, szülői programokkal kapcsolatos együttműködés).
- Iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka (a tanulási képességek megalapozása, a tanulási és egyéb részképesség zavarok kialakulásának megelőzése).
- Az érintett iskolákkal közös óvoda - iskola átmenetet segítő program kidolgozása (esetleg DIFER mérés 5 éves korban, hospitálások, esetmegbeszélések, szakmai műhely, közös programok).
- A gyerekek fejlődésének után követése legalább az általános iskola első évében.

13. A GYERMEKVÉDELEMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK

A gyermekvédelmi munka, védelem minden gyermekre kortól, nemtől, vallástól, származástól független odafigyelést, gondoskodást jelent.

A gyermekek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődése a saját családjában történő nevelés során valósul meg. Ha ezt a folyamatot valamilyen gátló tényező befolyásolja, akkor az intézmény feladata ezt a helyzetet felismerni, és a gyermek fejlődését elősegítő megoldásokat megkeresni.

A gyermekek, fejlődésében, életében bekövetkezett változásokat az óvodapedagógusok fedezhetik fel leghamarabb, az ő szerepük meghatározó.

A gyermek szocializációjának legfontosabb feltétele, hogy tartós személyes szeretetkapcsolatban, azaz pozitív személyes kapcsolatban éljen közvetlen környezete tagjaival. Ez a kötődés teremti meg a gyermek számára a biztonságot, védelmet, tevékenységre készítetést, a keresztyén minta elfogadását. A szeretetteljes kötődés szinterei a család, a vele összefüggő felnőtt és kortárs csoportok, a felnőttek, és a kultúrában fellelhető értékek szereplői (mesék, bibliai történetek).

Célja

- a prevenció, a gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése és veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése,
- az óvodába beíratott és járó gyermekek problémáinak korai felismerése, kezelése,
- a gyermek hátrányos helyzetének, veszélyeztetettség kialakulásának megakadályozása, csökkentése, hogy hátrányos helyzetbe tartósan ne kerüljön, vagy hátrányos helyzetükből ne válják veszélyeztetetté.

Az óvodapedagógusok gyermekvédelmi feladatai

- biztosítani a gyermeket megillető jogok érvényesülését az óvodán belül, szükség esetén védő – óvó intézkedésekre javaslatot tenni
- az új óvodások befogadását, beilleszkedésüket segíteni
- a családok, minél átfogóbb megismerése
- rendszeres tájékozódás a szülőktől a problémákról, változásokról, eredményekről

- a problémák, a hátrányos helyzet okozta tünetek, okok felismerése, és ha szükséges, ehhez szakember segítségének igénylése
- a feltáró munka után az indulási hátrányok kompenzálására tervekészítés, és annak megvalósítása
- az óvodán belüli szociális szolgáltatások megszervezésében közreműködés
- az egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolításában részvétel, a szűrővizsgálatok szükség szerinti javaslata
- a rendszeres óvodalátogatást figyelemmel kísérése, szükség esetén a hiányzás jelzése az illetékesek felé (Kormányhivatal)
- a szülőkkel való együttműködő kapcsolat kialakítása,
- jó kapcsolat kiépítése a helyi gyermekvédelmi szervekkel, személyekkel

A gyermekvédelmi felelős feladatai

- összehangolja a gyermekvédelmi tevékenységet az óvodában dolgozó pedagógusok között
- a nevelési év elején megtervezi a gyermekvédelmi munkaprogramot az adott évre
- nyilvántartja a kiemelt figyelmet igénylő gyermekeket, feljegyzi a nyilvántartásába a gyermekekkel és a családdal kapcsolatos intézkedéseket és azok eredményességét
- az óvodapedagógusok gyermekvédelmi tevékenységének segítése
- a nevelési év elején tájékoztatja a szülőket, a gyermekvédelmi tevékenységről, arról, hogy probléma esetén, milyen óvodán kívüli gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézményeket kereshetnek fel
- helyi szintű szakmai rendezvényeken való részvétel
- évente egyeztetés a gyermekjóléti szolgálattal
- munkájáról félévenként beszámol a nevelőtestületi értekezleten
- amennyiben előfordul, folyamatosan ellenőrzi a nyilvántartásba vétel, illetve a megszüntetés okait
- elősegíti az óvodapedagógusok munkáját. szükség esetén családlátogatást végez a csoportos óvodapedagógussal

- tájékoztatót tart a lehetséges eljárásokról, módszerekről, szakmai fórumok alkalmairól
- javaslatokat tesz a különböző segélyezési formákra, segít a környezettanulmányok elkészítésében
- a gyermekvédelmi munkát segítő partnerkapcsolatok folyamatos ápolása
- az óvodán kívüli társ és segítő intézményekkel történő rendszeres együttműködés

Az óvodavezető gyermekvédelmi feladatai

- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai felvételének biztosítása
- a problémák, tünetek felismerése
- szakember, szakszolgálati segítség igénylése
- a rendszeres óvodába járás figyelemmel kísérése,
- a támogatások biztosítása, a támogatáshoz jutás segítése,
- a Gyermekjóléti Szolgálattal, a gyermekvédelmi rendszer szakembereivel való kapcsolattartás, együttműködés,
- a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályi változások figyelemmel kísérése.

Csoportban dolgozó óvodapedagógusok gyermekvédelmi feladatai:

- kötelesek jelezni a gyermekvédelmi felelősnek, ha a gyermek elbeszélései, viselkedése olyanra enged következtetni, ami fokozottabb figyelmet igényel – ezt követően családlátogatáson bizonyosodik meg a probléma valódiságáról
- az óvodapedagógus a hátrányokat az óvodai nevelés eszközeivel igyekezzék enyhíteni (egyéni bánásmód elve)
- kiemelt figyelmet fordít azokra a gyerekekre, akiknek fejlődését negatív környezeti hatások, társadalmi-kulturális hátrányok gátolják
- szem előtt tartja, hogy az óvodáskorban a hátrányok mindenekelőtt gyermek érzelmeit érintik. A gyermek magatartásában és teljesítményében megnyilvánuló negatív jelenségek alapja rendszerint ilyen tényező. Tudatában kell lennie annak, hogy az úgynevezett halmozott hátrányok is ezen talajon jönnek létre

- a szülők bizalmát el kell nyernie, mivel a segítség elfogadó és egyéni bánásmódhoz szükséges feladatokat, eljárásokat igényel
- a fejlődés állomásait folyamatosan regisztrálja, a konkrét eseményeket rögzíti a gyermek személyiség lapjára
- feljegyzi a családban bekövetkezett változásokat, a családdal való együttműködés történéseit, a kapcsolatépítés feladatait

14. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK

A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

A szülőkkel való közvetlen kapcsolat kialakításával oldjuk fel a szorongásaikat, így rövid idő után őszintén feltárják az előttük álló nehézségeket. Igyekszünk a gyermek személyét szem előtt tartva, a számára legjobb megoldást megkeresni, melyet a szülővel együtt valósítunk meg.

Célok

- valósuljon meg a HH és a HHH gyermekek rendszeres óvodába járása,
- csökkenjen az óvodai igazolatlan hiányzások száma,
- legyen arányos a HH és a HHH gyermekek csoportokban történő elhelyezése,
- legyen rendszeres és hatékony a szülőkkel való kapcsolattartás,
- erősödjön az együttműködés a szakszolgálatokkal,
- valósuljon meg az óvodába lépő hátrányos helyzetű gyermekek komplex állapotfelmérése,
- valósuljon meg a kommunikációs képesség fejlesztése, szókincs bővítése,
- kompenzáljuk a szociális hátrányokból adódó lemaradásokat,
- valósuljon meg az egészséges életmódra nevelés a szülők, a gyermekorvos, a védőnő bevonásával.
- mintaadás a felnőttek és gyermektársak részéről,
- egyéni bánásmód alkalmazásával a hátrányok enyhítése,
- előítéletek kezelése.

A szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységeink

- a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése, bizalmi kapcsolat kialakítás a gyermekkel,
- a gyermekek hiányzásainak nyomon követése, jelzése az óvoda gyermekvédelmi felelőse felé,
- a gyermekvédelmi felelőssel együttműködve a hiányzások okainak feltárása, segítségnyújtás,
- rendszeres kapcsolattartás „jelzőrendszer működtetése” a szakszolgálatokkal,
- az arányos elhelyezés figyelembevétele a HH és a HHH gyermekek csoportba sorolásánál,
- a szülők tájékoztatása szociális juttatások, kedvezmények, támogatások, segítő pályázatok igénybevételére való jogosultságról, lehetőségekről,
- a beilleszkedés segítése, egyénre szabott fejlesztése,
- együttműködés az óvoda gyermekorvosával, a védőnővel,
- kiemelten kezeljük a szociális hátrányokból adódó lemaradásokat, az egészséges életmódra nevelést,
- a differenciálás elsődlegességének biztosítása,
- kommunikációs képesség fejlesztése, szókincs bővítése,
- az iskolai életre való tudatos ráhangolás,
- megalapozzuk az egészséges életmód iránti igényüket.
- a megszokott cselekvések, mindennapi események, a rendszeresen használt szimbólumok, melyek az állandóság, biztonság, elfogadottság érzését közvetítik a gyermekek felé,
- az egyéni problémák hatékony kezelése, intervenciós gyakorlat alkalmazása,
- a játék személyiségfejlesztő hatásának kihasználása a gyermekek önismeretének, énképének, kommunikációjának, társas viszonyulásainak fejlesztése,
- mozgásfejlesztés a testi képességek, akarati tulajdonságok, sikerorientáltság elősegítésére,
- környezettudatosságra, helyes életvezetésre, egészségmegőrzésre nevelés az óvodai tevékenységek rendszerében (ld. „Óvodai élet tevékenységformái” fejezetben),
- tehetségazonosítás és fejlesztés a művészetek eszközével,
- népi kultúránk megismertetése, érzelmi kötődés alakítása,

- népmeséink, Bibliai történeteink nevelő hatású, önerősítő példáján keresztül, erkölcsi érzelmek, és magatartás orientálása,
- közös rendezvények, délutánok szervezése a szülők számára,
- tájékoztató, felvilágosító, prevenciós programok szervezése,
- beiskolázási tennivalók elvégzése, a szülők rendszeres tájékoztatása,
- természetben nyújtott segítség (ruha, élelmezés, könyv...),
- szabadidős programok biztosítás a gyermekek számára,
- pszichés segítségnyújtás – nevelési tanácsok,
- tanulást segítő korszerű módszerek alkalmazása (szituációs játékok, kooperatív technikák, báb, projektmódszer),
- fejlesztést segítő eszközök beszerzése,
- konfliktusmegoldó technikák alkalmazása.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- a HH és HHH gyermekek rendszeresen járnak óvodába,
- szociális hátrányaik csökkennek,
- kommunikációs képességeik fejlődnek,
- az óvoda- iskola átmenet könnyebb lesz számukra,
- biztonságban érzik magukat a közösségben, kötődnek az őket körülvevő felnőttekhez és egymáshoz,
- elfogadják önmagukat és egymást,
- képesek az alkalmazkodásra, együttműködésre,
- egyéni ütemben eljutottak fejlődésük optimális szintjére.

15. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK EGYÉNI FEJLESZTÉSE, FEJLŐDÉSÉNEK SEGÍTÉSE AZ ÓVODÁBAN

„Segítségem az Úrtól jön, aki az eget és a földet alkotta.” (Zsoltárok 121:2)

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek meghatározása a 2011. CXC. törvény 4. § 13. pontja értelmében:

a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:

aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,

ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,

ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,

b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló,

c) tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló,*

15.1. Sajátos nevelési igényű gyermek nevelése, fejlesztése

Sajátos nevelési igényű gyermek

A 2011.CXC törvény 4.§ 25. pontja értelmében – *„sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.”*

Intézményünk az Alapító Okiratában meghatározottakkal összhangban enyhe értelmi-, illetve beszéd fogyatékkal élő gyermekek ellátását biztosítja.

A sajátos nevelési igényű gyermek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését segítjük a többi gyermekkel együtt történő integrált nevelés során. Az átlagtól eltérően fejlődő és ép fejlődésvonalú gyermekek kölcsönös tapasztalatai egymásról, közös tevékenységeik együttes élményeik azt valószínűsítik, hogy később is elfogadók, igény szerint segítőkészek lesznek egymás iránt.

Célok

- ~ váljon természetessé a gyermekközösségben jelenlétük
- ~ alakuljon ki biztonságérzetük, stabil helyük környezetükben
- ~ valósuljon meg a gyermekek szakvéleményben kijelölt képessége területeinek fejlesztése
- ~ jussanak hozzá az egyéni képességeket figyelembe vevő legeredményesebb speciális fejlesztéshez a számukra megfelelő területen
- ~ a sérült funkciók pozitív irányba történő fejlesztése, a sikeres, kudarctól mentes iskolai pályafutás kezdése érdekében

Feladatok:

- ~ a szükséges feltételek megteremtése: finanszírozás, eszközkészlet, humán erőforrás
- ~ a sajátos nevelési igényű gyermekek elfogadása, megismerése, befogadása
- ~ a kívánatos viselkedési formák megismertetése, elsajátítása, alkalmazása az SNI-s gyermekek kapcsolataiban
- ~ az intézményben dolgozók pozitív attitűdje legyen modell értékű, mert az a gyermekek szemléletének is irányadója
- ~ konzultálás a gyógypedagógussal, pszichológussal, logopédussal, a Református Egységes Gyógypedagógiai és Módszertani Intézménnyel (team munka)
- ~ együttműködés a szülőkkel, családdal a rehabilitáció sikeressége érdekében
- ~ korszerű pedagógiai módszerek és tanulásszervezési eljárások megismerése, alkalmazása (projekt-módszer, drámapedagógia)
- ~ az egyéni bánásmód jelenléte az egész nap folyamán
- ~ elvárásaink is igazodjanak a gyermek fejlődési üteméhez
- ~ erősségeik feltérképezése, azok felhasználása a kompenzáció érdekében
- ~ pozitív tulajdonságok, tehetség kiemelése, támogatása

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- ~ rendelkeznek olyan képességekkel, technikákkal, amelyek a speciális igényeikhez igazítva a testi-lelki-mentális egészség megőrzéséhez szükségesek
- ~ biztonságban érik magukat a közösségben, kötődnek az őket körülvevő felnőttekhez és egymáshoz
- ~ elfogadják önmagukat és egymást

- ~ lehetőségeikhez mértén aktív tagjai a gyermekközösségnek
- ~ képesek az alkalmazkodásra
- ~ eljutnak fejlődésük optimális szintjére

15.2. Enyhén értelmi fogyatékos gyermek

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztése intézményünkben integráltan, a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés során valósul meg.

A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik a közös élmények, tapasztalatok, minták, melyeket a gyermek a gyermekcsoportban megél.

A Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői Bizottság Szakvéleményében foglalt fejlesztési területeket gyógypedagógus segítségével fejlesztjük az előírt óraszámokban.

A heti kötelező fejlesztéseken túl a gyermekcsoportban történő megsegítést az óvodapedagógusok a gyógypedagógustól kapott instrukciók alapján végzik.

A fejlesztés célja: az enyhén értelmi fogyatékos gyermek az ép társaival való együttnevelés során a tankötelezettségi-kor elérésére váljon iskolaéretté. Amennyiben erre lehetőség van, a gyermek többségi általános iskolában a tanulásban akadályozottak tanterve szerint kezdhessék meg iskolai tanulmányaikat.

Feladat:

A gyermek szükségletei szerint folyamatos gyógypedagógiai megsegítéséről való gondoskodás. A fejlesztés során figyelembe vesszük a gyermek aktuális igényét és ehhez biztosítjuk a megfelelő ismereteket, tevékenységformákat, módszereket, szervezeti kereteket.

A téri tájékozódás, a finommotorika, a figyelemkoncentráció, a kommunikáció és a szociális alkalmazkodás fejlesztése az óvodapedagógus feladatai közé is tartozik. A gyermek beilleszkedését segítjük azzal, hogy a befogadás érzelmi hátterét körültekintően biztosítjuk a szülők, a pedagógusok és a csoportba járó gyermekek részéről.

15.3. Beszédfigyatékos gyermek (nyelvfejlődési és beszédzavarok)

A Szakértői és Rehabilitációs Bizottság vizsgálatát követő szakvélemény alapján beszédfigyatékos diagnózissal rendelkező gyermeket beszédfigyatékosnak tekintünk.

A nyelvfejlődési és beszédzavarok megnyilvánulásai:

- az anyanyelvi fejlettség alacsony szintje
- beszédértés és beszédészlelés nehézsége
- kifejezőkészség nehézsége (szegényes szókincs, grammatikai fejletlenség)
- a beszédszerveződés nehézsége (mondatalkotási készség nehézsége, összefüggő beszéd kialakulatlansága)
- a beszédszervi működés gyengesége
- a beszédhangok tiszta ejtésének hiánya
- a verbális tanulás lassú fejlődése

A beszéd- és nyelvi problémák súlyos zavara mellé társulhatnak részképességzavarok:

- diszlexia-, diszgráfia-, diszkalkulia veszélyeztetettség
- magatartási problémák

A fejlesztés célja:

A beszédfigyatékos gyermek sokoldalú, prevenciós fejlesztése

A kommunikációs szándék tudatos megvalósítására nevelés

Feladat:

Tudatos és tervszerű fejlesztés, a beszéd állapotának felmérésétől (szakvélemény) a terápiás terv meghatározásán (logopédus) túl a komplexitás és a folyamatkövetés megvalósítása (logopédus, óvodapedagógus összehangolt tevékenysége)

Módszerek célszerű alkalmazása az életkor, a pszichikai sajátosságok, a beállítódás, az értelmi képesség, a beszédhiba típusának és súlyosságának, a korrekció adott szakaszának figyelembevételével.

A kinezteziás, a hallási-, a látási-, a beszédmozgási benyomások egymást erősítő fejlesztése.

A gyermek motiválása beszédhibájának leküzdésében.

Anyanyelvi nevelés a mozgás, a kommunikáció, illetve a vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése.

Speciális terápiák alkalmazása szakemberek segítségével – logopédus, gyógypedagógus a *Szakvéleményben* meghatározott óraszámában.

Kiemelt feladat:

Az ismeretszerzés biztosítása sokoldalú tapasztalatszerzéssel, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel.

Az óvodai nevelés, fejlesztés egész időtartama alatt kiemelt feladat:

- az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása
- az értelmi fejlesztés
- a mozgás és észlelési funkciók, valamint a vizuomotoros koordinációs készség javítása
- érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazása egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában.

Az enyhe értelmi- és beszéd fogyatékos gyermekek ellátása a Református EGYMI feladata logopédus és gyógypedagógus biztosításával.

15.4. A Beilleszkedési-, tanulási-, magatartási nehézséggel küzdő gyermek

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 4. § 3. pontjába foglalt törvényi definíció szerint „az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alul teljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek”.

Célok

- a fejlesztés során a szakvéleményben kijelölt területek egyéni fejlesztése, kompenzációja az óvodapedagógus közreműködésével a pedagógiai kompetencia határokon belül,
- ne terhelje túl a nevelés – fejlesztés a tanulási, beilleszkedési, tanulási nehézség kialakulására veszélyeztetett gyermeket.

Feladatok:

- a szakvéleményben megállapított területek megsegítése az óvodapedagógus közreműködésével, olyan technikák, módszerek megismertetése, melyek képességeiket figyelembe véve segítik az egészség megőrzését,
- a szükséges feltételek megteremtése: finanszírozás, eszközkészlet, humán erőforrás.
- a kívánatos viselkedési formák megismertetése, elsajátítása, alkalmazása a btm-es gyermekek kapcsolataiban,
- konzultálás a gyógypedagógussal, pszichológussal, logopédussal, szakszolgálatokkal (team munka),
- kapcsolattartás a szülőkkel, családdal az együttműködés sikeressége érdekében,
- a differenciálás elsődlegességének biztosítása,
- az elvárásaink a gyermek fejlődési üteméhez igazítása,
- a másképpen fejlődő gyermek célirányos segítése, korrekciója egészséges társaival együtt, - egyéni bánásmóddal -,
- az utánzásos-, és szociális tanulás lehetőségének biztosítása.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- a szakvéleményben megjelölt képességek eléri a következő köznevelési intézményben folyó pedagógiai munkához szükséges szintet,
- rendelkezik olyan képességekkel, technikákkal, amelyek a speciális igényeikhez igazítva a testi-lelki-mentális egészség megőrzéséhez szükségesek,
- biztonságban érzik magukat a közösségben, kötődnek az őket körülvevő felnőttekhez és egymáshoz,
- elfogadják önmagukat és egymást,
- lehetőségeikhez mértén aktív tagjai a gyermekközösségnek,
- képesek az alkalmazkodásra, eljutottak fejlődésük optimális szintjére.

15.5. Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése

„Ki milyen lelki ajándékot kapott, úgy szolgáljatok azzal egymásnak, mint Isten sokféle kegyelmének jó sáfárai.” (1Péter 4:10)

Kiemelten tehetséges gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelhető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség,

(2011. CXC. törvény a Köznevelésről)

Célok

- a tehetséges gyermekek kiemelkedő képességeinek korai felismerése
- tehetsége kibontakoztatásához megfelelő feltételek biztosítása

Feladatok

- ingergazdag környezet és a személyre szabott interakció biztosítása,
- az önálló felfedezés lehetőségének megteremtése,
- fokozott érzelmi fejlődés lehetőségének biztosítása,
- egyéni képességeknek megfelelő tanulási utak biztosítása,
- megértő, elfogadó légkör, sajátos törődés biztosítása,
- a gyermekek szükségleteinek, igényeinek felmérése, kezelése a pedagógiai kompetenciahatárokon belül,
- a beilleszkedés segítése,
- változatos tevékenységek biztosítása önmaguk kipróbálására, megismerésére,
- sokszínű játékforma felkínálása,
- adekvát fejlesztési eszközök, formák alkalmazása,
- a kiemelkedő képesség fejlesztése egyéni terhelés biztosításával,
- a családok segítése, tájékoztatása,
- gyenge oldal erősítése,
- a megfelelő szakemberrel történő kapcsolatfelvétel és együttműködés.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- képesek a közösségben megtalálni helyüket, kialakul biztonságérzetük,
- képesek önmaguk, társaik és a felnőttek elfogadására,
- képesek az együttműködésre,

- erősödik önbizalmuk,
- megalapozódik önmaguk megismerése,
- kimagasló képességterületén többlettudással rendelkeznek,
- kreativitásuk fejlett,
- tudja az érzelmeit kezelni és kifejezni,
- kiemelkedő képessége megjelenik szerepjátékában.

16. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

„Az én parancsolatom, hogy úgy szeressétek egymást, ahogy én szerettelek titeket.

(János 15:12)

16.1. A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködése

Elvei

- Óvodai nevelésünk a családi neveléssel együtt és azt kiegészítve, esetenként hátránycsökkentő szerepet betöltve valósul meg.
- Ebben nagyon fontos folyamat a családok megismerése, elfogadása, az együttműködésben a konstruktív szemlélet.
- Kiemelten fontos a nyitottság, az óvodai életbe való betekintés lehetősége, az együttnevelés során az elvek minél teljesebb közelítése, a nehézségek őszinte feltárása, és közös megoldásra törekvés.

Tartalma

- A szülők, gyermekek, pedagógusok számára szervezett közös programok, tevékenységek, együttműködési lehetőségek, melynek során mintát adunk, érzelmi kötődést alakítunk ki.
- Szülői igények, vélemények megismerése, a pedagógiai célok és a gyakorlati munka bemutatása, tájékoztatás a szülőket érintő kérdésekről.
- Egyházi ünnepeken, szeretet-vendégségünkön való részvétel, mely módot és lehetőséget ad keresztyén szellemiségünk megismerésére, hitünk elmélyítésére.

Formái

- *Egyéni beszélgetések a szülővel, gyermekkel* közösen (beiratkozás, ismerkedés az óvodával óvodakezdés előtt, családlátogatás, anyás beszoktatás, játszódélután, ünnepi készülődések, növények ültetése, udvarrendezés).
- *Nyílt napok*, melyek során mélyebb betekintést adunk a gyermekek óvodai életéről, tevékenységeiről (játék és tanulási tevékenységek megfigyelése, családi napok, évszakokhoz kötve kerti munkás délutánok, közös kirándulások, zenés családi áhítatok).
- *Ünnepi rendezvények*, melyek a meghittség, összetartozás élményét adják (karácsony, advent, Anyák napja stb.)

- *Kirándulások sportnapok*, melyek a szülők közösségének alakulását is elősegítik (ügyességi sportjátékok az óvodában, külső helyszíneken, egész napos kirándulás a természetbe).
- *Közös áhítatok, gyülekezeti összejövetelek*.
- *Fogadóóra* keretében félévente tájékoztatást kapnak gyermekük fejlődéséről fogadóóra keretében a szülők. A pedagógusokkal megbeszélik a továbblépés közös feladatait, illetve a gyermek óvodai életével kapcsolatos egyéb kérdések megbeszélésére itt nyílik lehetőség. A fogadóórát mindkét fél kezdeményezheti.
- *Csoportos szülői értekezleten* évente három alkalommal beszélnek meg a pedagógusok és szülők a csoport életével kapcsolatos eredményeket, újabb közös feladatokat, a szülőket érintő programok szervezését.
- *A szülők közössége* véleményével, otthoni tapasztalataival, javaslataival segíti a pedagógusok munkáját. Képviselőik útján véleményt fogalmaznak meg, javaslatot tesznek a nemzeti köznevelési törvényben nevesített esetekben, mely jogukról előzetesen tájékoztatást kapnak.
- *A szülők közössége* évente véleményével segíti ezen kívül az óvodapedagógusok és az óvoda szakmai munkáját, valamint az óvodavezető irányító, kapcsolatépítő tevékenységét.
- *Alapítványi rendezvények* játékonysági rendezvény, óvodabál lehetőséget teremtenek arra, hogy az óvoda munkatársai együttműködjenek az alapítványi célok megvalósításában, ezáltal anyagi támogatást nyújtsanak az óvodának.

16.2. Az intézményen belüli szakmai kapcsolatrendszer

Munkaközösség

Kis intézmény lévén nem áll módunkban minden területre (pl. környezet-, anyanyelvi-, zenei nevelés, mozgás, játék stb.) külön szakmai munkaközösséget létrehozni, ezért egy innovációs munkaközösség megszervezését látjuk működőképesnek. Ennek a munkaközösségnek a feladata minden évben a kiemelt feladatok közé gyűjteni azokat a modern, hatékony pedagógiai irányzatokat és módszereket, melyekkel a fejleszthető területeken hatékonyá válhatunk.

Belső önértékelési csoport

Feladata a pedagógus és az intézmény belső önértékelésének megszervezése, elkészítése, a pedagógusok által elkészített önefejlesztési tervek és az intézményi intézkedési terv megvalósulásának nyomon követése.

16.3. Kapcsolat a fenntartóval

Elvei

- Bizalom, és a magas színvonalú feladatvégzésre való elkötelezettség a kapcsolatépítés és a napi munka során.

Tartalma

- Rendszeres kapcsolattartás az óvoda működési feladatainak naprakész ellátása érdekében a Balatonalmádi Református Egyházközséggel.
- Az óvodavezető a fenntartó által meghatározott időszakonként beszámol az intézmény működésével, gazdálkodásával, pedagógiai, tanügyigazgatási, humán erőforrás helyzetével kapcsolatos helyzetről.
- A fenntartó egyházközségen kívül a működéssel összefüggő adatok és információk eljuttatása a Magyarországi Református Egyház Zsinatának Oktatási Irodája felé.

Formái

- Személyes találkozók, igazgató tanácsulések, megbeszélések, vezetői értekezletek, konferenciák, szakmai rendezvényeken való részvétel, írásbeli beszámoló, e-mail és telefonos kapcsolat, kiadványok, publikációk.

16.4. Kapcsolat a gyülekezettel

Elvei

- Az óvoda nevelőközössége kezdeményező a kapcsolatépítésben, szem előtt tartják az óvoda missziós szerepét.

Tartalma

- Az óvoda elősegíti a gyermekek jelenlétét a gyülekezet életében, ami által a gyermek érzi, hogy van olyan közösség, ahová mindig bizalommal fordulhat iskolás korában is.
- A gyülekezet tagjai megismerik a református óvoda nevelőmunkáját, áldásait, s felismerve e szolgálat fontosságát segítik azt.

Formái

- Részvétel az istentiszteleteken, ünnepségeken, szeretetvendégségen, közös áhítatokon.

16.5. Kapcsolat a társintézményekkel, bölcsődével, iskolával

Óvodánk a település intézményeivel és a környező városokban működő egyházi intézményekkel együttműködve látja el feladatát. A helyi bölcsődével, önkormányzati óvodával, az iskolákkal és a zeneiskolával tartja a kapcsolatot, szakmai munkaközösséget hoz létre a környező településeken működő református intézményekkel (Arács, Balatonfüred, Alsóörs). Balatonalmádi város kulturális életébe bekapcsolódva a Pannónia Kulturális Központ és Könyvtár rendezvényeit látogatjuk, segítjük.

Elvei

- A gyermekek intézményes nevelésében kiemelten fontosnak tartjuk a nevelés folyamatjellegét, az egymásra épülő hatások pozitívumainak kihasználását.
- Egymás munkájának megismerése, tiszteletben tartása és a lehető legteljesebb összehangolása segítheti csak az egymásra épülő fokozatokba való sikeres átlépést a gyermekek számára.
- Kapcsolatainkat a nyitottság, korrekt tájékoztatás, az együttműködés lehetséges formáinak közös kimunkálása jellemzi.

Tartalma

- Pedagógusok kölcsönös látogatásai, melynek során betekintést nyerhetnek az ott folyó gondozó, nevelő, személyiségfejlesztő munkába. Az alkalmazott módszerek, eljárások megfigyelése, tapasztalatok megbeszélése.
- A gyermekek részvételével megvalósuló intézménylátogatások, közös játékok, ismerkedés a sajátos (óvodai, iskolai) környezettel.
- A gyermekek tovább haladásának nyomon követése, különös tekintettel a különleges bánásmódot igénylő gyermekekre. Az iskolai beilleszkedésük tapasztalatait figyelembe vesszük nevelőmunkánk tovább-fejlesztésében.

Formái

- Óvodába készülő bölcsődések látogatása a gondozónővel, nyílt nap, nyílt hét az óvodában, iskolában, esetmegbeszélések, műhelymunkák, nagycsoportosok iskolalátogatása, részvételük egy játékos órán, közös rendezvények, iskolások kedveskedése énekkel, hangszeres zenével ünnepek alkalmával, pedagógusok szakmai megbeszélései, hospitálások, szülői értekezlet tartása a tanítók részvételével az iskolába készülő gyermekek szüleinek, előadások, kérdőíves felmérés.

16.6. Kapcsolat a munkánkat segítő intézményekkel

Elvei

- Nyitottság, korrekt tájékoztatás, naprakész informáltság jellemzi a kapcsolatunkat a gyermekeket megillető gondoskodás, védelem, és intervenciós gyakorlat megvalósításában.

Tartalma

- Rendszeres vagy eseti együttműködés az alábbi intézményekkel a gyermekek egészséges személyiségfejlődésnek, speciális fejlesztésének, valamint jogaik érvényesítése érdekében.

Veszprém Megyei Pedagógiai Szakszolgálat

Református EGYMI

Veszprém Megyei Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság

Gyermekjóléti Szolgálat

Családsegítő Szolgálat

Gyámügyi Hivatal

Formái

- Esetmegbeszélés, szülők tájékoztatása, előadás, együttműködés a gyermekek számára előírt szakirányú (gyógypedagógiai) fejlesztésekben.

16.7.Külső szakmai kapcsolatok

Kapcsolat a Református Pedagógiai Intézettel

Elvei

- A keresztyén értékrend szerinti magas színvonalú nevelés érdekében törekszünk a nevelőhatások egységesítésére, a református tartalmak erősítésére, a pedagógus hivatás megújítására.

Tartalma

- A pedagógusok szakmai és mentálhigiénés támogatása a RPI által nyújtott szolgáltatások igénybevétele útján.

Formái

- Pedagógus továbbképzések, szaktanácsadás igénybevétele, előadásokon, konferenciákon való részvétel, határon túli óvodákkal történő kapcsolatalakítás támogatása, szakmai kiadványok, publikációk megjelentetése, pedagógiai adatbázisok igénybevétele, pedagógus minősítések és az országos pedagógiai, szakmai ellenőrzésekre való felkészülés és lebonyolítás segítése, szakmai dokumentumok készítésében segítségadás, esetenként kutatási, elemzési célú szakmai információk cseréje.
- A vezető/tagintézményvezető lehetőség szerint rendszeresen részt vesz az Országos Óvodavezetői Értekezleten

Kapcsolat a magyar református óvodákkal

Elvei

- A pedagógusok módszertani kultúrájának fejlesztése érdekében rendszeres szakmai együttműködésre, tapasztalatcserére, nyitottságra törekszünk más hazai református óvodákkal.

Tartalma

- A pedagógiai gyakorlati tapasztalatok átadása.

Formái

- Hospitálások szervezése, szakmai előadások, jó gyakorlatok bemutatása, szakmai anyagok kidolgozása.

Kapcsolat a határon túli református óvodákkal

- A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.
- A kapcsolatépítés során a hasznosítható tapasztalatok, módszerek és pedagógiai tartalmú információk átadása, valamint a környező országokban működő magyar református óvodák pedagógusainak keresztyén értékek mentén történő értékteremtése valósul meg.
- Lehetőség szerint a minden évben megrendezésre kerülő Református Óvodák Kárpát-medencei Szakmai Találkozóján való részvétel a nevelőtestület részéről.

Kapcsolat a közművelődési intézményekkel

Pannónia Kulturális Központ és Könyvtár, Magtár Rendezvényközpont

Az óvoda kapcsolatépítő munkáját akkor tekintjük eredményesnek, ha:

- a gyermekek jogai, mindenek felett álló érdekük érvényre jut,
- óvodás éveik alatt minden segítséghez hozzájutnak személyiségük optimális fejlődéséhez,
- a szülők ismerik és elismerik, elégedettek az óvodában folyó nevelőmunkával,
- partnereink érzékelik és elismerik törekvéseinket a nyitottság és folyamatos együttműködés és terén,

- a pedagógusok szakmai tudása, látóköre folyamatosan gyarapszik, annak eredményeként nevelőmunkájuk napi gyakorlatában megjelenik a megszerzett tudásuk.

17. MEGEMLEKEZÉSEK, ÜNNEPEK

Az ünnepek szépséget, értelmet adnak a hétköznapiaknak. A keresztyén óvodákban az ünnepek az öröm, a hálaadás alkalmai gyermekeknek, felnőtteknek egyaránt.

Szeptember 30. A magyar népmese napja – projekt keretében egy héten át

Október hónap: Teremtés hete – projekt keretében

Október 31: A reformáció napja

Az óvodapedagógus elbeszélése arról, hogy hitünkért a nehézségeket is vállalnunk kell.

December 6. Mikulás

A gyermekek a Mikulást várva a titok és a közös készülődés örömét élik át.

Advent időszaka, Karácsony

Várakozás Jézus megszületésére. Elcsendesedés, gyertyagyújtás, éneklés, betlehemes játékok.

Farsang

Télbúcsúztatás vidámsággal, énekkel, tánccal, farsangi maskarával.

Március 15. Nemzeti ünnep

Beszélgetés, képek nézegetése a régmúlt eseményekről, kokárda, nemzeti színű párta készítése, éneklés dalosjátékok

Virágvasárnap

Az óvodapedagógus történetmondása Jézus bevonulásáról Jeruzsálembe. A csoportszoba virágokkal díszítése

Nagyhét

Az óvoda munkatársainak megemlékezése Jézus keresztre feszítéséről. Nevelés nélküli munkanap.

Húsvét

A feltámadás ünnepe. Készülődés az óvodapedagógussal teremdíszítés, a bibliai történet megismerése. A húsvéti néphagyománynak megfelelően tojás festés, mely az új élet jelképe.

A mennybemenetel ünnepe

Jézus erejéről, visszajöveteléről szól a bibliai tanítás.

Pünkösd

Az óvodapedagógus történetmondása arról, hogy a Szentlélek ereje segít legyőzni a rosszat.

Anyák napja

A gyermekek meglepetéssel, maguk által készített ajándékkal, énekkel, verssel fejezik ki hálájukat édesanyjuknak, nagymamájuknak.

Gyermeknap

Vidám játékok, közös éneklés, kirándulás a szabadba.

Évzáró

Közös délután, szeretetvendégség a szülőkkel

Gyermekeink születésnapja, névnapja

Az ünnepeltet énekkel, verssel köszöntik a társaik. Apró, maguk által készített ajándékot kapnak egymástól és az óvodapedagógusoktól.

Jeles napjaink

Víz világnapja (március 22.)

Föld napja (április 22.)

Óvodánk hagyományai, rendezvényei sportnap, kirándulás stb.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Kövér Sándorné, dr. Papp Lászlóné, Váradi Gáborné: A Református Óvodai Nevelés Keretprogramja. Református Köznevelési és Közoktatási Intézet, 1998.

18. A PEDAGÓGIAI PROGRAM ÉRVÉNYESSÉGÉVEL, MÓDOSÍTÁSÁVAL, NYILVÁNOSSÁGÁVAL KAPCSOLATOS SZABÁLYOK

A pedagógiai program érvényességi ideje

A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata

A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.

- A nevelők szakmai munkaközössége minden nevelési év végén írásban értékeli a pedagógiai programban megfogalmazott általános célok és követelmények megvalósulását.

A pedagógiai program módosítása

- **A pedagógiai program módosítására javaslatot tehet**

- az intézményvezető
- a nevelőtestület bármely tagja
- a nevelők szakmai munkaközösségei
- a szülői szervezet
- az intézmény fenntartója.

- **A pedagógiai program felülvizsgálatának és módosításának indokai**

Kötelező:

- jogszabályváltozás
- a fenntartó által meghatározott feladatváltozás

Lehetséges:

- sikeres innováció eredményeinek beépítése
- minőségfejlesztési munka eredményeinek beépítése, illetve kevésbé eredményes elképzelések elhagyása

A pedagógiai program módosításának módja, lehetséges indokai:

A dokumentum nem kötelező felülvizsgálatát és módosítását a felmerülő igények és lehetőségek alapján írásbeli előterjesztés után az intézményvezetés kezdeményezheti, a nevelőtestület 50 + 1%-os támogatás jóváhagyása mellett.

- A pedagógiai program a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.
- A pedagógiai program a jóváhagyását követően – szeptember első napjától kerül bevezetésre.
- A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala, az elérhetőségéről való tájékoztatás – az év eleji szülői értekezleten történik.
- A szülők számára az intézményvezető és helyettese az óvoda a nyitvatartási idejében biztosítja a korlátozás nélküli hozzáférést a pedagógiai programhoz.

A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

- Az óvoda pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.
- A pedagógiai program egy-egy példánya megtalálható
 - Az intézmény fenntartójánál
 - Az intézmény irattárában
 - Az intézmény könyvtárában
 - Az intézmény nevelői szobájában
 - Az intézményvezetőnél (irodájában)
 - A mindenkori frissített PP az óvoda honlapján is elérhető.

ZÁRADÉK

A PEDAGÓGIAI PROGRAM ELFOGADÁSA ÉS JÓVÁHAGYÁSA

A Balatonalmádi Nádas Református Óvoda pedagógiai programját a Szülői Szervezet választmánya anapján tartott ülésén megismerte.

Keltezés

.....

az óvodai Szülői Szervezet elnöke

AÓvoda pedagógiai programját a munkaközössége a..... napján tartott nevelőtestületi értekezletén véleményezte.

Keltezés

.....

a munkaközösség képviselője

A Óvoda pedagógiai programját a nevelőtestületnapján tartott Nevelőtestületi értekezletén és a..... határozatszámom elfogadta.

Az elfogadásról szóló jegyzőkönyv és a jelenléti ív a pedagógiai program mellékletében található.

Keltezés.

.....

.....

Óvodavezető

.....

a nevelőtestület képviselője

A Balatonalmádi Nádas Református Óvoda pedagógiai programját *jóváhagyom*.

**A legitimált pedagógiai program a fenntartóra nézve az elfogadott éves költségvetésen túl
többletköltséget nem jelent.**

Keltezés: Balatonalmádi, 2021. szeptember 22.

.....
Steinbach József

püspök-lelkipásztor

.....
Kovács János

gondnok

FÜGGELÉK

AZ EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK MEGVALÓSULÁSA FELADATOK

1. Egészséges táplálkozás			
Tevékenység	idő	felelős	várható eredmény
Hetente vitaminnapok biztosítása a szülők segítségével, ahol a gyermekek friss gyümölcsöket és zöldségeket fogyaszthatnak.	folya- matos	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	a vitamindús táplálkozás szokássá válik, a gyerekek korszerű táplálkozási igénye kialakul; a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztása csökken
Évente egyszer egészségét szervezése ahol az egészséges táplálkozásra, és a rendszeres mozgás fontosságára hívjuk fel a gyermekek és a szülők figyelmét.	ősz	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	az egészséges táplálkozás, és mozgásigény a gyermekek szokásait alakítja; a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztása csökken, tudatosodik az egészség= érték szemlélete
Évente egyszer gyógynövény- napot szervezünk, ahol a gyógynövények pozitív hatásaira hívjuk fel a gyermekek és a szülők figyelmét.	tavaszi	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	az egészséges életmód és egészségmegőrző szemlélet alakítása
A gyermekeket bevonjuk az egészséges ételek készítésébe, pl. gyümölcssaláta	folya- matos	óvodavezető, óvoda- pedagógusok, dajkák	a közösen elkészített étel, pl. gyümölcs-, zöldség saláta az étkezés, munkavégzés együttes örömet közvetíti; alakul egészsz tudatos szemléletmódjuk
2. Mindennapos testnevelés, az egészségfejlesztő testmozgás			
Tevékenység	idő	felelős	várható eredmény
Évente egyszer nyilvános sportnap megszervezése, ahol a rendszeres mozgás fontosságára hívjuk fel a gyermekek és a szülők figyelmét.	tavaszi	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	alapvető mozgáskészségek fejlődnek, az önálló testedzés igénye kezd kialakulni; a szülők számára értékékként jelenik meg a mozgásos közös tevékenység; a közösségi kapcsolatok alakulnak
Óvodai sportnap rendezése, ahol sportválasztó és kedvesináló változatos mozgásformák bemutatása valósul meg. Versengések, játékok.	tavaszi	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	a mozgásigény kielégítése játékos, versengéses formában valósul meg

Óvodai foci- bajnokság a szülők bevonásával. Játékos verseny, ahol minden gyermek nyer, és egészséges versenyszellemet tanul. (egyéb sport is lehet, pl. akadályok leküzdése)	ősz	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	a mozgás, mint örömforrás - a szervezet edzése megvalósul;
3. A testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése			
Tevékenység	idő	felelős	várható eredmény
A gyermekek önismeretének, erősítése játékos szituációkban. Az érzelmi intelligencia fejlesztése a „nem”-et mondás képességének alakításával. Tablókészítés a gyerekekkel az egészséges és az egészségre káros termékekről, veszélyes helyzetekről	tél	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	a káros szenvedélyektől mentes egészségvédő modell megismerése; az egészségkárosító szerek egészségi kockázatának ismerete
Bábelőadás óvodai szinten a televíziózás és számítógép, tablet korosztályhoz illeszkedő helyes használatáról.	tél	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	az IKT eszközök használatának jó megválasztásával példaadás
A stresszhelyzetek kiküszöbölése a stressz - hatások és helyzetek elkerülésével. Csoportban történő játékos konfliktuskezelési technikák, légzőgyakorlatok, jógaelemek stb.	havonta	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	idegrendszeri-, lelki egészségvédelem a helyes életvitel és harmonikus, derűs, elfogadó, kiegyensúlyozott légkör biztosításával
4. A bántalmazás megelőzése			
Tevékenység	idő	felelős	várható eredmény
Felderítés és a tanácsadás családlátogatással, egyéni beszélgetéssel, a nevelési tanácsadó, gyermekorvos segítségével.	folya- matos	óvodavezető, gyermekvé- delmi szakember, óvoda- pedagógusok	családi nevelés erősítésében mintaadás: a gyermekekkel való bánásmód őszinte, barátságos, szeretetteljes, határozott, következetes, elfogadó, toleráns
5. Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás			
Tevékenység	idő	felelős	várható eredmény
Ovi -Zsaru Program minden nagycsoportban.	folya- matos	óvodavezető, óvoda- pedagógusok rendőrség	gyermekek áldozattá válásának megelőzése, biztonságérzetük erősítése, és annak elősegítése, hogy szükség esetén tudjanak és merjenek segítséget kérni a rendőrtől
Minden csoportban rendszeresen balesetvédelmi oktatás tartása év elején.	évszako n- ként	óvodavezető, óvodapedagó gusok	életkornak megfelelő balesetvédelmi ismeretek közlése

Az óvodai udvari játékok folyamatos ellenőrzése.	folyamatos	óvodavezető	udvari játékokkal kapcsolatban az óvoda biztonságos működése megvalósul
Elsősegélynyújtás tárgyi és személyi feltételeinek biztosítása.	szeptem-ber	óvodavezető	az óvoda biztonságos működése megvalósul e területen
6.Személyi higiéné			
Tevékenység	idő	felelős	várható eredmény
Személyes higiéné elsajátíttatása	folyamatos	óvoda-pedagógusok	helyes szokások kialakulnak: az étkezések, az öltözködés, a tisztálkodás, a testápolás és az illemhely használatával kapcsolatban
Rendszeres egészségügyi vizsgálatok, szűrések	szeptem-ber	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	fogászati és általános szűrővizsgálat megvalósul
Csoportszoba, öltözők, folyosók mellékhelyiségek, udvar tisztasága	folyamatos	óvodavezető,	az óvoda működtetése egészségügyi előírásoknak megfelel

7. Környezetvédelem			
Tevékenység	idő	felelős	várható eredmény
Csoportok kialakítása: gyermek- és természetbarát jegyek - bútorok, tároló kosarak, játékok, világítás.	szept., folyamatos	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	biztosított gyermekeink számára a rendezett, tiszta környezet, ahol szép és biztonságos környezetben játszhatnak, tevékenykedhetnek
Minden csoportban természetsarok kialakítása.	szept. folyamatos	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	kilakul gyermekeinkben a szűkebb és tágabb környezetért felelős, aktív, együttműködésre alapozott magatartásforma, életvitel, a jövőre, a fenntarthatóságra irányuló személyes attitűd
Az udvar tisztántartása, gondozása, évszaknak megfelelő feladatok ellátása.	szept., folyamatos	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	felelős, elkötelezett, környezettudatos és kulturált magatartással közreműködnek gyermekeink az óvoda esztétikus környezetének kialakításában, megőrzésében
Takarítási világnap. Óvoda szebbé tétele. Csoportonkénti programok szervezése. (babaszoba-takarítás, babaruha mosása, udvarrendezés stb.)	szept. 3. hét	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	megalapozódik gyermekeinkben a természet, és társadalmi környezetben az ember-harmóniájának megőrzését szolgáló szokásrendszer
Állatok Világnapja. Október 4. Csoportonkénti programszervezés (pl. állatkert)	okt. 4.	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	megvalósul a tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés; pozitív érzelmi viszonya kialakul a természethez
Megfigyelések az évszakok változásával kapcsolatban. Az időjárás jellegzetességei.	folyamatos	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	megvalósul a rendszerszemléletre nevelés; képessé válnak a gyermekek arra, hogy a megszerzett ismereteiket

			össze tudják kapcsolni az életben tapasztalt valós dolgokkal, meglátják a problémákat és az azok közötti összefüggéseket, választ, megoldást keresnek azokra
Szüret. Csoportonkénti programszervezés.	okt.	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	a tapasztalaton alapuló környezeti nevelés megvalósul; gyermekünk megismerik a népszokások eredetét és jelképeit
Óvodai nyílt rendezvény a szülők bevonásával. Foglalkozások. Orvos gyógyító munkája. Testünk, testrészek, érzékszervek funkcióinak megismertetése, játékok. Egészségtudatosság.	nov.	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	óvodásaink testi- lelki fejlődése megalapozódik a családdal szorosan együttműködve; értékátadás
Márton nap. November 11.	nov. 11.	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	tudatosan alakul gyermekünkben a tevékenykedtetés során, környezetünk és a hagyományok megismerése
Könyvtárlátogatás.	dec.	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	a szabadidő hasznos eltöltésének igénye alakul
Lakóhelyünk. Épített környezetünk: szobrok, épületek, múzeumok.	dec.	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	megalapozódik gyermekünkben a társadalmi környezet- benne az ember-harmóniájának megőrzését szolgáló szokások; környezetkultúránk megalapozódik
Adventi készülődés a szülőkkel közösen.	dec.	óvodavezető, óvodapedagógusok	óvodásaink fejlődése megalapozódik a hagyományok által a családdal szorosan együttműködve; értékátadás
Minden csoport téli élményszerző kirándulást szervez a közeli szánkózódombhoz. A természet megfigyelése, az évszak jellemző jegyei. Az időjárás jellegzetességeinek követése. Téli élmények a hóban.	január	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	megvalósul a sokszínű tevékenységek átélése közvetlen környezetben, illetve a tevékenység és a mozgás pozitív hatása az értelmi fejlődésre; mozgásigényük kielégül
Hazánk növény és állatvilága. Az állatok élete télen. Madáretetés.	január	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	megvalósul a tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés és a megfigyelések keretében történő tanulási folyamat; pozitív érzelmi viszonya kialakul a természethez
Vizes Élőhelyek Világnapja. Séta a helyi vizes területhez. Megfigyelések. Játékos vizes feladatok megoldása csoportonként.	febr. 2.	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	megvalósul a rendszerszemléletre nevelés; képessé válnak a gyermekek arra, hogy a megszerzett ismereteiket össze tudják kapcsolni az életben tapasztalt valós dolgokkal, meglátják a problémákat és az azok közötti

			összefüggéseket, választ, megoldást keresnek azokra
Farsang. Csoportonkénti vagy közös óvodai rendezvény a szülők bevonásával.	febr.	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	gyermekünk megismerik a népszokások eredetét és jelképeit; fejlődésük megalapozódik a hagyományok által a családdal szorosan együttműködve; értékátadás
Március 15. Nemzeti jelképeink megismerése, felkeresése.	márc. 15.	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	beépül gyermekünk nevelésébe azok az értékek, melyeket a környezetünk megőrzött
A (városi) közlekedés szabályainak megismerése, közlekedési eszközök. Gyalogos közlekedési szabályok. Séta, megfigyelések.	márc.	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	a környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonya kialakul, ismerete gyarapodik; a környezettudatos magatartás megalapozódik
Víz világnapja. Március 22. Kísérletek a vízzel.	márc. 22.	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	a szabadidő hasznos eltöltésének igénye alakul; pozitív érzelmi viszonya kialakul a természethez
Természetvédelem lakóhelyünkön. Hulladékgyűjtés. Természetbarát anyagok használatának megismertetése. Természeti környezetünk védelme, óvása. Energiatakarékosság (víz, villany) fontosságának hangsúlyozása. A rossz minőségű levegő, a szmog megismertetése, okai. Séta, megfigyelések.	április	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	gyermekünk a környezettudatos életmód elemeit megismerik; az egészséget befolyásoló környezeti tényezőket felismerik; a környezettudatos magatartás megalapozódik; a környezet védelméhez és megővéséhez kapcsolódó szokások alakulnak
Minden csoportban húsvéti készülődés a szülőkkel.	április	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	óvodásaink fejlődése megalapozódik a hagyományok által a családdal szorosan együttműködve; értékátadás
Föld Napja Április 22.	április 22.	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	környezettudatos és kulturált magatartással közreműködnek gyermekünk az óvoda esztétikus környezetének kialakításában; a tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet megismerése megvalósul
Madarak és Fák Napja Május 10.	május-10.	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	gyermekünkben a valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszony alakul ki a természethez; megtanulják azok védelmét, az értékek megőrzését
Kirándulás. Csoportonkénti programszervezés.	május	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	megvalósul a közösségi érzelmeken, tapasztalaton alapuló, kreatív élményekben gazdag környezeti nevelés
Környezetvédelmi világnap. Június 5.	június 5.	óvodavezető, óvoda-	gyermekünk környezettudatos és kulturált magatartással közreműködnek

		pedagógusok	a lakóhely, az óvoda esztétikus környezetének kialakításában, megőrzésében; kialakul a szűkebb és tágabb környezetért felelős, aktív, együttműködésre alapozott magatartásforma, életvitel, a jövőre, a fenntarthatóságra irányuló személyes attitűd
--	--	-------------	---

Az óvoda az egészségfejlesztési programot a nevelőtestület az iskola-egészségügyi (védőnői) szolgálat közreműködésével készítette el.